

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Юфыгъо зэфэшъхьафхэм ахэплъагъэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет игъэклотыгъэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэр зэрищагъ АР-м и Лышхъэ ипшъэрълхэр зыгъэцэкларэ Къумпыл Мурат. Юфыгъо ясистемэхэм модернизацияе ипрограммэхэр республикэм зэрэщагъэцэкларэ ары.

АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Нэтхъо Разыет къызэрэхи-гъэшыгъэмкIэ, республикэм щыпсэурэ цIыфхэм япчъагъэ 2009-рэ илъэсым егъэ-пшагъэмэ, 2010-рэ илъэсым нэбгырэ 393-кIэ нахьыбэ хъугъэ. Джырэ лъэхъа-ным Адыгеим зэкIэмкIи нэбгырэ 443 168-рэ щэпсэу. Ахэм ащыщэу процент 22,6-р илъэс 60-м къэхъугъэх. КIэлэ-цIыкIоу (ильэс 17-м нэс) республикэм щыпсэухэрэм япчъагъэ нэбгырэ 897-кIэ нахь макIэ хъугъэ. УФ-м и Правительствэ унашъоу ышIыгъэхэм яшIуагъэкIэ, демо-графиюм ыльэныкъокIэ Адыгеим илофхэм языхтат нахьышIу хъунэу ригъэжъагъ. Гушъыпэм пае, 2010-рэ илъэсым сабыеу

къэхъугъэм ипчъагъэ (2009-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ) проценти 3,2-рэ хъэуагъ, джаш фэдэу зидунай зыхъожьыгъэ сабий-хэм япчъагъэ процент 1,4-кIэ нахь макIэ хъугъэ. А къэгъэлъэгъонхэр арых гугъэ-плъыхэр къэзытыхэрэр.

Сабийхэм ядунай нахьыбэу зыщахъо-жыгъэу агъэунэфырэ муниципальнэ об-разованиехэм япшъэрълхэр тэрэзу агъэ-цэкIэным, ащ фэшI лъэбэкъу гъэнэфагъэ-хэр ашIынхэм, медицинэ Ипылэгъоу ара-тырэр нахьышIуным анаIэ тырагъэтынэу Къумпыл Мурат къафигъэпытагъ. АщкIэ пшъэдэкръыжышхо зрахабырэри агу кы-гъэкIыжыгъэ.

— Ныр е сабыр фыкъуагъэмэ пхъашэу

зэхэфыгъэн фэе хъугъэ-шIагъэу щыт, — кыIуагъ Къумпыл Мурат. — Джаш фэдэу поликлиникэм къэкIогъэ цIыф-хэр чэзыум бэрэ хамытхэу, яфэIо-фашIэ-хэр псынIкIэу зэшIохыгъэнхэм, медицинэ илофшIэхэм япшъэрълхэр шап-хъэхэм адиштэу агъэцэкIэнхэм мэхъанэ-шхо иI.

Нэтхъо Разыет къэзэрэуагъыгъэхэр зэрэщигъэгъозагъэхэмкIэ, цIыфхэм меди-цинэ Ипылэгъоу арагъэгъотырэм ымыгъэ-разэхэу 2010-рэ илъэсым кыкIоцI гъо-гогъу 489-рэ министерствэм зыкыфагъэ-загъ. Ащ епхыгъэу уплъэкIунхэр зэхаша-гъэх, административнэ протоколи 128-рэ зэхагъэуцагъ. Законыр зыщакъогъэ

чыплэхэм япхыгъэ къэбархэр правэухъу-мэкIо органхэм алэкIагъэхъагъ.

Федеральнэ программэр амыштэзэ, псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ имодернизацияе Адыгеир зэрэфежъагъэр министрэм хигъэунэфыкIыгъ. БлэкIыгъэ илъэс закъом медицинэ иучреждение-хэм яматериальнэ-техническэ базэ хэхъо-ныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм ыкIи ящыкIэ-гъэ оборудованиер алэкIэгъэхъэгъэным бюджет зэфэшъхьафхэм къарыкIыгъэ сомэ миллиард фэдиз пэIуагъэхъагъ. Илъэ-сэу тызыхэтым сомэ миллион 500-м кIа-хъэу агъэфедагъ. Программэм къызэрэ-дилъытэу, илъэситIум кыкIоцI псауны-гъэр къэухъумэгъэным иучреждениехэм язэтэгъэпсыхъан джыри сомэ миллиард фэдиз халъхашт.

Гъэсэнэгъэм исистемэ имодернизацияе ипрограммэ кыдыхэлъытагъэу илъэсыкIэ еджэгъум ехъулIэу федеральнэ гупчэм сомэ миллион 101-рэ Адыгеим къызэрэ-фитIупшыщтым, ар республикэм имуни-ципальнэ образованиехэм зэрэтырагъош-щтым, кIэлэгъэаджэхэм ялэжъапкIэ къызэ-раIэтыщтым, нэмыкI лъэныкъохэм кы-шыуцугъ АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэм-рэкIэ иминистрэу Беданэкъо Рэмэзан.

Джаш фэдэу муниципальнэ образова-ниехэм яадминистративнэ гъунапкъэхэр гъэунэфыгъэнхэм, аварийнэ ыкIи унэжъ-хэм ачIэсхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэн-хэм, псэупIэ-коммунальнэ хызымэтым ыкIи социальнэ сферэм ипредприятие-хэм 2011 — 2012-рэ илъэсхэм ябжыкы-кIыгъэ темэхэмкIэ зы къэбар атегушылагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэр ашIыгъэх.

(Тикорр.).

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

СМИ-хэм яя V-рэ Дунэе форум

«ЗэкIэми яшIоигъоныгъэхэм апае зэдэлэжъэгъэныр»

Мэкъуогъум и 23 — 25-м, 2011-рэ илъэсым АР-м лъэпкъ ЮфхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зепхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм намалхэмкIэ и Комитет Адыгеим ижурналистхэм я Союз игъусэу зыхэлэжъэрэ Ду-нэе форумэу «ЗэкIэми яшIоигъо-ныгъэхэм апае зэдэлэжъэгъэ-ныр» зыфиIорэр Мыекъуапэ щызэхешэ.

Темэ шъхьалэу зытегушыIэшт-хэм ащыщхэр: «Джырэ СМИ-хэр: къэралыгъом иехэр, унаехэр. ТапэкIэ ахэм сыда къарыкIо-щтыр?», «СМИ-хэр терроризмэм ыкIи экстремизмэм зэрэпэшIуе-кIохэрэр». А зэкIэм япхыгъэу зэ-IуIкIэм хэлажъэхэрэм анахь Юфы-гъо инхэмкIэ упчIэхэр зэратынхэ амал ыкIи ахэм яджэуап зэрагъэ-шIэнхэ алъэкIышт. Цыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэ кызыэкIолIэшт Юфхэбзэм лъэпкъ тедзапIэхэм кыдагъэкIыхэрэм къарыкIо-щтыр кышчыралотыкIышт, ахэм игъэклотыгъэу щатегушыIэштых.

Форумым ипрограммэ кыделъы-тэ «Iэнэ хъураеу» «Хэдынхэр ыкIи СМИ-хэр», мастер-классэу «Редакциямрэ рекламэрэ язэдэ-лэжъэныгъэ» зыфиIохэрэр, ахэм яшIуагъэ къэкIошт яIэ опытым цагъэгъозэнхэмкIэ, ящыкIэгъэ шIэныгъэхэр алэкIагъэхъащтых.

Мэкъуогъум и 24-м, сыхъа-тыр 10-м АР-м и Къэралыгъо филармоние форумыр кы-щызэIуахышт. ЗэхэгъушыIэгъухэм ахэлажъэ-хэрэм Къыблэ Федеральнэ ыкIи Темыр-Кавказ шъолъырхэм ярес-публикэ, край, къэлэ ыкIи рай-оннэ хаутырэ ыкIи электроннэ СМИ-хэм, республикэ шъхьафит-хэу Абхъазымрэ Къыблэ Осети-мрэ яжурналист пэрыгъхэм ямы-закъоу, СМИ-хэм алъэныкъокIэ а шъолъырхэм политикэу ары-лэыщтыр гъэнэфэгъэныр зы-пшъэръл цыфхэу IэнэтIэ гъэнэ-фагъэхэр зилэхэр къэкIолIэштых, псэумкIи нэбгыри 130-м ехъу форумым хэлэжъэшт.

ЗэхэцакIохэр мэгугъэх шъхъэ-

ихыгъэ зэдэгъушыIэгъоу профес-сионалхэмрэ практикхэмрэ яIэ-щтым Урысыем икыблэ къэбар шъолъыр гъэпытэгъэнымкIэ ишIуагъэ къэкIонэу, цыфхэм СМИ-хэм нахь цыхъэ афырIэ хъунэу.

Форумым мы дунэе Юфхэ-бзэм ыкIи Адыгэ Республикэм имэфэкI афэгъэхыгъэ творческэ зэнэкъокъумкIэ кIэух зэфэхъы-сыжъхэр ышIыштых.

Джырэ форумыр я V-рэ ыкIи АР-р зызэхашагъэр илъэс 20 зэрэхъурэм ипэгъокI. Апэрэр 2007-рэ илъэсым, АР-м и Лы-шхъэу ТхьакIушынэ Аслъан Ю-фыгъо инымкIэ къызэрадыри-гъэштагъэм тетэу, зэхашэгъагъ, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ язэкъошныгъэ ыкIи зэдэIорышIэ-ныгъэ гъэлъэшыгъэным тегъэ-псыхъэгъагъ. Апэрэ форумым илофшIагъэ зэфэхъысыжъ шъхъа-Iэ фэхъугъэр республикэм ыкIи краим анэмыкIэу, зэкIэ Къыблэ Федеральнэ шъолъырым зэдэIо-рышIэныгъэмкIэ ыкIи къэбар

жъугъэм намалхэр зэхэщэгъэн-хэмкIэ шIыгъэн фэе лъэбэкъу-кIэхэр агъэунэфэу аштэгъэ резо-люционер ары.

Зичэзыу форумэу 2008-м Адыгеим щылагъэм анахь мэхъанэ зэритыгъэр ЮФО-м и СМИ-хэм ярегион зэIуIкIэ кышчыралоты-кIыгъэ темэхэмкIэ зы къэбар шъолъыр гъэпсыгъэныр ары.

2009-рэ илъэсым форумым ыкIуачIэ нахь пытагъэ, дунэе мэхъанэ ыгъотыгъ. Илъэситф хъу-гъэу Урысыем икыблэ журна-листхэм шъхъыныгъэ, гум кы-кIырэ зэдэгъушыIэгъухэр зэдыр-Iэнхэм ичIыплэ хэхыгъэ хъугъэ. СМИ-хэм ялыкIохэм ялофшIэн пшъэрълхэр шIуагъэ хэлъэу зэ-шIуахынхэмкIэ щэц хэлъэп мы Юфхэбзэм ыкIуачIэ зэрэиным.

Форумым анахь мэхъанэ кы-зытырэр, ащ хэлажъэхэрэм гугъэ инэу зыдаIыгъыр лъэпкъыбэ-кы-тэмабэ журналист хъасэм зэрэ-хэтхэр, Урысыем щыпсэурэ цыф лъэпкъ псэумэ языкыныгъэ, яшэн-хабзэхэр, ящылэкIэ лъапсэ гъэпытэгъэнхэм зэрэдэлажъэхэрэр ащ икыкIэ зэрэкигъэтхырэр ары.

МАМЫРЫКЪО Нурует.

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием
икъэралыгъо наградэхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм
ехъыллагъ

Псауныгъэм икъэухъумэн ыльэныкъокIэ гъэхъагъэу илэхэм ыкIи илъэсыбэ хъу-гъэу гуетыныгъэ фырилэу Юф зэришIэрэм апае шыт-хъуцIэу «Урысые Федера-цием псауныгъэм икъэу-хъумэнкIэ изаслуженнэ Ю-фышI» зыфиIорэр Шэуджэн Нурбий Юныс ыкIоу — псауныгъэм икъэухъумэнкIэ муниципальнэ учреждениеу «Къалэу Мыекъуапэ меди-цинэ Iэпылэгъу псынIэмкIэ истанции» зыфиIорэм ифельд-шер фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием
и Президентэу
Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
мэкъуогъум и 12,
2011-рэ илъэс
N 805

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

ІзпІэсэнныгъэшхо зэрэхэлъым, илъэсыбэ хъугъэу хъупхъэу кІэлэцІыкІухэм яегъэджэн зэрэфэлажъэрэм, къыткІэхъухъэрэ нЫбжыкІэхэм яегъэджэнрэ япІунрэ илахьышхо зэрахышхыкІэхэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **НэмытІэкъо Фатимэ Чэтибэ ыпхъум**, МОУ-у «Теуцожь районымкІэ къутырэу Петровым дэт еджапІэу N 16-м» урысыбзэмрэ литературэмрэкІэ икІэлэегъаджэ.

МВД-м къыкІыгъэ къэбархэр

Щытхъу тхылъхэр, ахъщэ шІухъафтынхэр афигъэшъошагъэх

ПсыкІуиным къызыдихыгъэ гумэкІыгъохэм ядэгъэзыжын чанэу хэлэжъагъэхэм ащыщых Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министертвэ икІулыкъушІэхэр. А мафэхэм полицием хэтхэм псыр къызынэсыгъэ псэупІэхэм общественнэ рэхъатныгъэр къащаухъумагъ, бзэджа-шІэхэм цІыфхэм ямылкъу амы-тыгъуным анаІ тырагъэтыгъ, амалэу щыІэмкІэ хэти Іэпы-

Іэгъу фэхъугъэх. Правэухъу-мэкІо органхэм зэхашчгъэ Іофтхъабзэхэм яшІогъэшхо къы-зэрэкІуагъэр, ащ фэшІ ахэм зэрафэразэхэр цІыфхэм къа-Іуагъ.

АР-мкІэ МВД-м ипашчэу, полицием иполковникэу Александр Речицкэм зипшъэрылъхэр дэгъоу зыгъэцкІэгъэ къу-лыкъушІэхэм щытхъу тхылъ-хэмрэ ахъщэ шІухъафтынхэмрэ афигъэшъошагъэх.

«ЦыхъэшІэгъу» телефон

АР-мкІэ МВД-м чэщи мафи Іоф зышІэрэ «цыхъэшІэгъу» телефон иІ. Мы системэм иІо-фышІэхэм япхыгъэу упІэхэр шъуиІэхэм е Іофыгъо горэхэм шъуагъэгумэкІымэ, бзэджэ-шІагъэ зэрахъанэу зызэрагъэ-хъазырырэм шъушыгъуазэмэ, наркотикхэр зышчхэрэр е аркІ нэпІІ къэзышІыхэрэр шъо-шІэхэмэ, телефонэу (8772) 59-64-88-мкІэ шъукытеу.

Шъуналэ тешъотэгъадзэ: ма-

къэ къытэзыгъэлурэм ыцІи ыльэкъуаци дгъэунэфыщтэп, ау шъуиупІэ джэуап къыраты-жынэу шъуфаемэ, шъуцІэ, шъульэкъуаци ыкІи шъуиад-рес къэшъутхын фак. Къэбарэу къытІылысырэ пэпчэ АР-мкІэ МВД-м иминистрэ хэлплъэшт, зэхифыщт.

АР-мкІэ МВД-м къэбар-хэмкІэ ыкІи общественнэ зэхыныгъэхэмкІэ иотделение.

ИІофышІэхэр зэнэкъокъугъэх

Мы мафэхэм АР-мкІэ МВД-м иучастковэхэр зыхэлэ-жъэгъэхэ зэнэкъокъоу «ИсэнэхъаткІэ анахъ дэгъу» зыфилорэр Адыгеим щыкІуагъ.

Полицием иІофышІэхэм яІэ-пІэсэнныгъэ хэгъэхъогъэным, ясэнаушыгъэ къэлэтыгъэным ар афІорышІагъ. Полицием иІофышІэхэм законодательст-вэр зэрашІэрэр, физическэу яІофшІэн зэрэфэхъазырхэр къагъэлэгъуагъ.

Зэнэкъокъум ащытекІуагъ ТэхъутэмкІе районымкІэ ОВД-м иучастковэ уполномо-ченнэу, милицием икапитанэу ЛІэхъусэжэ Алий. ЯтІонэрэ чІыпІэр къыхыгъ АдыгэкІалт-кІэ ыкІи Теуцожь районымкІэ ОВД-м иІофышІэу ТхьалІ Сэфэр. Ящэнэрэ чІыпІэр фагъэ-

шъошагъ МыекъуапкІэ ОВД-м иучастковэу Эдуард Шешур-Козар.

Анахъ участковэ дэгъухэм афэгущІуагъ участковэхэм яІофшІэн зэхэщгъэнымкІэ АР-мкІэ МВД-м иотдел ипашчэу, милицием иполковникэу Алек-сандр Пулко. Ащ къызэриІуа-гъэмкІэ, зэнэкъокъум хэлэ-жъагъэхэм зэкІэмэ шІэныгъэ дэгъухэр къагъэлэгъуагъэх. Джы республикэ зэнэкъокъум щытекІуагъэр Всероссийскэ зэнэкъокъум хэлэжъэшт. Ар Ставрополь Іоныгъо мазэм щы-кІошт.

Нэбгырэ 40 къаубытыгъ

Мы мафэхэм къэралыгъо автоинспекторхэм МВД-м иІофышІэ нэбгырэ 40 гъогузекІоным ишапхъэхэр аукуагъэхэу къагъэуцугъэх.

МВД-м ипашчэу Александр Речицкэр кІэщакІо зыфэхъугъэ Іофтхъабзэр (рейдыр) гъогуры-кІоным ишапхъэхэр мыукъо-гъэнхэм фэгъэхыгъагъ. Къа-гъэуцугъэхэр, нахьыбэрэмкІэ, транспортыр зэрафэнэу фиты-ныгъэ зимыІэхэу къычІэкІыгъ. Ахэм водителскэ удостове-ренихэри, ПТС-ри ялагъэхэп. МВД-м изы ІофышІэ ешъуа-гъэу рулым кІэрысэу ГИБДД-м иІофышІэхэм къызагъэуцум, инспекторхэм алорэр ышІа-

гъэп, дысэу къадэгущІэжыгъ, къапэуцужыгъ. Ар ІофшІапІэм ІуагэкІыгъ.

— Цыфэу законыр зыукъо-рэр полицием исатырхэм ахэ-тын ыльэкІыщтэп, — къыщи-Іуагъ министрэм бэмышІэу зэ-хищгъэ пресс-конференцием.

Адрэ нэбгырэ 39-м якъулы-къушІакІэ ауплъэкІу, ахэм мы мэфэ благъэхэм пшъэдэкІыжэ арагъэхыщт.

УплъэкІун Іофтхъабзэр джы-ри бэрэ кІошт.

Даур Казбек Къэплъан ыкъом игъонэмысэу идунай зери-хъожыгъэр гуэхъышхо ащыхъоу иныбджэгъухэр ибын-уна-гъорэ илахьылхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Агу къагъэкІыжыгъэх

Хэгъэгу зеошхор къызежъа-гъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ шІэжэ зэхыхэ лЫ-хъужхэм ясаугъэтэу Мыекъуапэ итемыр лъэныкъокІэ щыІэм дэжэ тыгъуасэ щыкІуагъ. Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэ-рылхэр зыгъэцкІэрэ КъумпІыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Со-

вет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, АР-м иминист-рэхэм я Кабинет хэтхэр, депу-татхэр, Хэгъэгу зеошхом иве-теранхэр, федеральнэ ыкІи рес-публикэ къулыкъухэмрэ ведом-ствэхэмрэ япашчхэр, обществен-нэ объединениехэм ыкІи ныб-жыкІэ организациехэм ялЫкІо-

хэр, нэмыкІхэри ащ хэлэжъагъэх.

Яхэгъэгу къаухъумэзэ заом хэкІодэгъэ тидзэкІолІхэм шъха-щэ афашІыгъ. «ЕгъэшІэрэ ма-шІом» къэгъэгъэ блэрхэр кІэ-ральхъагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-хыгъ.

Ушэтынхэр ыкІэм фэкІуагъэх

ЕГЭ-кІэ заджэхэрэ экзаменхэм ятыгъо шъхьалэ аухыгъ. Игъом экзаменым къекІолІэн зымылэкІыгъэ-хэм афагъэнэфэгъэ мафэхэу мы мазэм и 16-м къы-щегъэжъагъэу и 20-м нэсыхэрэри къызэтынэкІыгъэх.

ЕГЭ-р къызежъагъэр илъэси-бгъу хъугъэш, илъэс къэс мы Іофтхъабзэм зэнэкъокъушхо къышэкІы. Урысыем ианахъ ап-шъэрэ еджэпІшхохэм япашчхэм къащегъэжъагъэу депутатхэр, общественнэ ІофышІэшхохэр, гурыт еджапІэхэм япашчхэр, кІэлэегъаджэхэр мы Іофыгъом-кІэ зэнэкъокъух. Ны-тыхэм къа-упчІыжырэ щымыІэми, ахэми зыгорэхэр къалох.

Илъэс къэс экзаменыр зымы-тышъугъэ нЫбжыкІэхэм ащыщ горэхэм заукІыжъэу къыхэкІы е экзамен ІыхыпІэм кІэлэеджакІо-хэр ащэхэ пэтэзэ автобусыр ава-рие мэхъуш, цІыфхэр хэкІуа-дэх. Ау министрэу Фурсенкэр зымы къыгъэуцурэп.

Мыгъэ мы экзамен тыкІэм бырсырышхо къызэрэпыкІыгъэм зэкІэри щыгъуаз. А Іофыр тэ ти-республики къынэсыгъ, урысы-бзэр затыгъэм къыщегъэжъагъэу Адыгеим щыхъугъэр телеканал-хэми Интернетми зэпымыоу къа-ты. ЕГЭ-р къызаугупшысыгъэм илъэс 9 тешагъэу мыгъэ чІы-пІэ горэхэр ауплъэкІугъэх ыкІи къыхагъэщыгъэхэр хъугъэ-шІэ-гъэшхоу хэгъэгум щыхъугъэх. Мыгъэ апэрэу къагурыІуагъэм фэд аукъодыеу апшъэрэ еджа-пІэм узэрэчІэмыхашъуштыр, чІахъэрэ студентхэм экзамен зэ-рафатырэри, нэмыкІ шІыкІэкІи ушэтынхэр зэпычынхэ зэрэплъэ-кІыштыри апэрэ илъэсэу къашІа-гъэм фэд.

Мы мафэхэм Урысыем ими-нистрэ еупчІыгъэх Іофым хэхъу-

хъэрэм еплъыкІэу фыриІэмкІэ. Ау гъэшІэгъонымр ежэ нэмыкІ дунаим къыкІыгъэм фэдэу, зэре-упчІыгъэхэм джэуап къырымы-тэу зыфаер къызэриІорэр ары. «Сэ сшІэрэр зы — ны-тыхэми кІэлэеджакІохэми къагурыІон фак анахъ мэхъанэ зІІэр шІэ-ныгъэр арэу зэрэщытыр», — къыІуагъ ащ. Ар едэлугъэ пэпчэ зэрэфаеу къызыгуригъэІуагъ. ЩыІэныгъэм къызэригъэлъагъо-рэмкІэ, шІэныгъэ уиІэныр арэп, ар уиІэу къэбгъэлъэгъонымр ары непэ мэхъанэ зІІэр. Лы пэщэ-шхом ар къыгурымыІоу пІон плъэкІыщтэп. «Къепхыжыгъэ Іофыр хъурэп, мыщ екІолІэкІэ пчъагъэ иІэн фак» аІоу илъэс къэс къыуаІо пэтзэ, Іофыр лъыогъэкІуатэмэ, ащ хэлэ щыІ... ЕГЭ-ри тыхгъэгъушхо щыІэкІэ-псэукІэу, мылкъу къыхэтхы-кІэу илЪым изы Іахъ. Арыш, бгъэшІэгъонэу зыпары непэ хъурэп...

Арэу щытми, экзаменхэр мы-гъэ зэратыгъэхэм къыфэдгъэзэ-жын. КІэуххэр зэфэтхысы-жынхэм тышыгъэу гъэцкІэн-хэр къызэрашІалэхэу ыкІи зыща-уплъэкІухэрэ Къэралыгъо Гупчэ-ми, гъэсэнныгъэмрэ шІэныгъэм-рэкІэ Министерствэми тафыте-уагъ, ау джыри кІэуххэр щымы-Іэхэу къычІэкІыгъ. Арыти, щы-Іэм тэ кІэух хэтшІыкІыгъ.

ГушыІэм пае, зэкІэми атын фаеу урысыбзэр республикэм нэбгырэ 2939-мэ щатыгъ. А пчъагъэм ипроцент 87,5-р экза-меным къекІолІагъ. Зэрагъэунэ-

фыгъэмкІэ, предметым хэшІыкІ фыриІэу альгытагъ балл 36-рэ къэзыхыгъэ нЫбжыкІэр. Ар Рособрнадзорым ыгъээнфэгъэ пчъагъ. Ащ фэдэ шапхъэм шІо-кІыгъ нэбгырэ 2664-р. Адрэхэм экзаменыр афэтыгъэп.

Мыгъэ гурытымкІэ баллыр 55,7-м нэсы. Ар гъэрэкІорэм на-хы нахъ макІ. БлэкІыгъэ илъэ-сым ар балл 57,5-рэ хъуштыгъ.

Мы экзаменыр мыгъэ нэбгырэ 275-мэ атышъугъэп. Ау дэо тхылъ Къэралыгъо аттестационнэ къулыкъум къыІукагъэп. Мы экзаменыр зытыгъэхэм ащышэу нэбгыри 187-р гъэрэкІо еджа-пІэхэм къачІэкІыгъэхэм ащыщ.

Биологиер мыгъэ зытыгъэм ипчъагъэ 607-рэ мэхъу. Ащ щы-щэу нэбгырэ 16-мэ экзаменым къыгъэуцурэ къыныгъохэр зэпа-чынхэ алъэкІыгъэп. ГъэрэкІо ельытыгъэмэ, баллэу къахыгъэ-ри нахъ макІ.

ИнформатикэмкІи, гъэрэкІо-рэм ельытыгъэмэ, ушэтынхэр нахъ дэу атыгъэх. ГушыІэм пае, экзаменым хэлэжъэгъэ нэбгыри 162-м щыщэу нэбгырэ 34-мэ оценкэ дэйхэр къахыгъэх. Ау дэо тхылъхэр къэралыгъо ко-миссием литературэмкІи, уры-сыбзэмкІи, информатикэмкІи ыкІи нэмыкІ предметхэмкІи ны-тыхэм къатыгъэхэп. Ащи узэгу-шысын хэлъ. Е яшІэныгъэхэм-кІэ нЫбжыкІэхэм цыхъэ зыфа-шыжырэп, е удэуагъэкІи къы-кІын щымыІэу альгытагъ.

Министерствэм ыкІи аттеста-ция зышІырэ къэралыгъо къу-лыкъум къызэрашІалыуагъэмкІэ, къыхъашт мазэм и 10-мэ адэжэ мыгъэ ЕГЭ-р тиреспубликэ зэрэ-щыкІуагъэр нафэ къэхъушт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

ЮНЫГЪОШХОР КЪЭСЫГЪ: лэжыгъэр игъом чІэнагъэ фэмышъоу

Лутхыжъын!

Мэкьюогум и 21-м бжыхасэхэм ялухыжыгъо уахътэу къэсыгъэм зэрэфхызырхэм, чІэнагъэ фэмышъоу лэжыгъэр угъоижыгъэным фэшІ амалэу зехъэгъэн фаехэм зыцагъушыгъэ гъэхэ республикэ зэлукІэ Красногвардейскэ районым шыщ селоу Большой Сидоровым шыагъ.

ЗэлукІэр рамыгъажьзэ КІыкІ Долэтбый зипэщэ хызмэтшІапІэ пэрытэу «Колхозу Лениным» илэжыгъэ хасэхэр ащ къэкІолагъэхэм къаплыхыгъэх, ахэм язытет осэ дэгъу къыфашыгъ.

ЗэлукІэм хэлэжыгъэ ыкІи къышыгушыагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрлыгъэр зыгъэцкІэрэ КъумпІыл Мурат. Юныгъо лэжыгъэным къуаджэм илэжыгъэхэм пшъэрлыгъэ шъхьаІэу зэшІуахын фаехэм, ащ зэрэфхызырхэм зэлукІэр къызэІуихыгъэ ар къагъушыагъ.

Адыгеим мэкъу-мэшыгъэм и министрэу Юрий Петровым докладэу «Адыгэ Республикэм 2011-рэ илээсым бжыхасэхэм ялухыжыгъо дэгъоу шыцэхъэгъэнымкІэ амалэу зехъэгъэн фаехэм яхылагъ» зыфІорэр зэлукІэм къышІыгъ.

— Тызытегушыгъэн фэе Іофыгъом тынэмысызэ гъэтхасэхэм япхын зэрэкІуагъэм кІэкІэу шъушыгъэгъуазэ сшІоигъу, — ылауагъ министрэм. — Республикэм пстэумкІи гъэтхасэ гектар мин 91,3-рэ шапхыгъ. Ащ шыцэу лэжыгъэр къэзытыштхэр гектар мин 18,7-рэ, техникескэ культурэхэр гектар мин 69,7-рэ, картофыр, хэтэрыкІхэр ыкІи нэш-хырыбдызхэр гектар мин 2-м ащашІагъэх.

Ощх зэпымыужъу шыагъэхэм ыкІи псыкІуным къахэкІэу Кошхъэблэ, Красногвардейскэ, Мыекбопэ, Шэуджэн районхэм ялэжыгъэ хасэхэм ащыщхэм зэрар ахыгъ. ПстэумкІи лэжыгъэ гектар мин 11 фэдиз хызырым ошхырэм псэу къуагъэм

рэ зэрар зерахыгъэ тыгъэгъзэ гектар 1916-рэ, натрыф гектар 264-рэ ахэкІодыкІыгъ.

ЧІыопсым зэрарэу къыхыгъэхэр анахъ зытыгъэсыгъэхэ чІыпІэхэм Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ирезерв фонд шыцэу сомэ миллионрэ мин 667,5-рэ алэклагъэхыгъ. Ар ыгъэфедэзэ, тиминистерствэ

Юрий Петровыр.

нахъ пасэу къэхурэ тыгъэгъзэ чылэпхэ килограмм мин 11,5-рэ, натрыф килограмм мин 7,8-рэ фэдиз къафІшцэфыгъ. Непэ ехуІлэу зэкІэ хызмэтшІапІэхэм ятІонэрэу ащапхыжыгъэ тыгъэгъзэ гектар 1916-рэ, натрыф гектар 264-рэ.

Ащ пыдзагъэу министрэм къыІотагъ лэжыгъэ къэзытышт бжыхъэс ыкІи гъэтхасэ (ащ натрыфыр пынджыр хэмыгъэу) гектар мин 95,8-рэ зэрІуахыжыгъыгъ, ащ шыцэу бжыхасэхэм аубытыр гектар мин 94,2-рэ мэхъу. Ащ дакІоу бжыхъэм апхыгъэ рапсыр гектар мин 10-м ащІуахыжыгъыгъ. Специалистхэм зэралыгъэрэмкІэ, республикэм игубгъохэм къащагъэкІыгъэ бжыхасэхэм ятеплэ дэп.

— Непэ ехуІлэу угушыгъэн хъумэ, къыхэгъэщыгъэн фае пасэу зигъо хурэ хъэ хасэхэм

ялухыжыгъо республикэм зэрэщыфэжыгъэхэр, — къылауагъ Юрий Петровым. — Юныгъом и 20-м ехуІлэу Шэуджэн районым шыщ ООО-у «Зарям» хъэ гектар 53-у шыуахыжыгъэм изы гектар центнер 50 къырахыжыгъ. Джэджэ районым шыщ ООО-у «Сергиевское» зыфІорэм хъэ гектар 80 шыуахыжыгъ, ащ гектар телыгъэу центнер 40 къырахыгъ.

— Лэжыгъэм илухыжыгъо сыдыгъуи псынкІагъэп, — къыкІыгъэхыгъ докладчикым. — Ар игъом ыкІи чІэнагъэ фэмышъоу зэшІохыгъэным фэшІ зэкІэ амалэу шыІэхэр гъэфедэгъэнхэ фае. Нафэу зэрэщыгъэмкІэ, коцым илухыжыгъо зы мафэкІэ зыбгъэгужьокІэ, зы гектарым лэжыгъэ килограмм 50-м нэс, мэфи 10-кІэ зыбгъэгужьокІэ гектарым центнери 5-м нэс къарыпхыгъым къыщыкІэшт.

Гъэтхэ ІофшІэнхэм зафэжыгъэхэм къышыгуагъэу республикэм мэкъумэщ продукцие къышызыхыжыгъэхэрэм апае фэгъэкІотэныгъэ хэлъэу дизель гъэстыныпхъэ тонн 1419-рэ, бензин тонни 107-рэ къащэфыгъ. Тызхэт илээсым имэлыгъэгъу мазэ къышыгуагъэу тиминистерствэ фэгъэкІотэныгъэ зыхэлъ гъэстыныпхъэу къыІэклагъахыгъэр нахыбэ шІыгъэным фэгъэхыгъэ амалхэр зэрехъэх.

Бжыхасэхэм ялухыжыгъо мыгъэ фэгъэгъэгъэшт комбайнэ 475-рэ, ащ шыцэу 59-р ІэкІыб хэгъэгъухэм къащашІыгъ. Комбайнэхэм ащыцэу 115-м уарзэр къаупкІагъэ ашІыгъ. Зы комбайнэм бжыхасэу Іуихыжыгъо фаеу къытефэр гектар 223-рэ. Джащ фэдэу республикэм фэшхыаф чІыпІэхэм ІэкІыб хэгъэгъухэм къащашІыгъэ комбайнэ 54-рэ къарыкІыныгъэ, ІэпыІэгъу къафхыгъэху шыгъ. Ахэм ащыщхэр республикэм къэкІогахыгъ.

Комбайнэхэм лэжыгъэу къаложыгъэр хылыгъэзэщэ автомашинэ 635-мэ хыамэхэм ыкІи лэжыгъэ гъэтІылыгъыгъэхэм арагъэолІэшт.

Джащ фэдэу Юныгъом зэкІэ хэлэжыгъэшт техникэр машІо къэхъумэ зэрагъэкІосэн алэжыгъыгъэ амалхэмкІэ зэтырагъэпсыхыгъэх.

Шэны зэрэхъугъэу, мы илэжыгъэ Юныгъом хэлэжыгъэхэрэм азыфагу зэнэкъокъуныгъэр шыцэхэщэгъэшт. Анахъ гъэхыгъэ зышІырэ комбайнерхэр, водителхэр, трактористхэр шІуахыгъыгъэ зэфэшхыафхэмкІэ хагъэуэфыкІыгъыгъ.

Докладчикым къызэріІуагъэмкІэ, Юныгъошхом зэкІэ хэлэжыгъэшт комбайнэхэр, автомашинэхэр ыкІи ежы-ежыгъэр кІорэ транспорт амалхэр шапхъэу шыІэхэм адиштэу Адыгеим и Къэралыгъотехнадзор ыкІи ГИБДД-м яорганхэм регистрацие ащашІыгъ. Джащ фэдэу, ахэр зэкІэ къэралыгъо техникескэ уплэкІуным къыхырагъэубытэштых. А пстэу зызэшІуахыкІэ, Юныгъом хэлэжыгъэным ифитыныгъэ языгырэ паспортхэр зэкІэми алэклагъэхыгъыгъ.

Министрэм зэрэхыгъэуэфыкІыгъэмкІэ, чІыгум шІуагъэу хэлъым хэгъэхъогъэным фэшІ мэхъанэшхо зІэхэм ащыщ уарзэр упкІэтагъэу хыпкыгъом хэтэкъогъэныр. ХызмэтшІапІэхэм ебзыр зыщамыгъэфедэжыгъэр

Тхалэзнэ Вячеслав.

лэжыгъэным ащ ишІогъэшхо къэкІошт. Специалистхэм зэрагъэуэфыгъэмкІэ, орзэ упкІэгъэ зы тонныр ебз тонни 3,5-м фагъадэ. ИкІыгъэ илээсым гек-

тар мин 55-м ехъум орзэ упкІэ-тагъэр ахатэкъогъагъ.

Юныгъо лэжыгъэным мэхъанэ шыцэтыгъэн фаехэм ащыщых лэжыгъэу къахыжыгъэр къэу-хъумэгъэныр ыкІи чІыпІэ тэрэз гъэтІылыгъэныр. Джащ фэдэу мэхъанэшхо иІэшт механизаторхэм ыкІи водителхэм санитарнэ-бытовой Іофыгъо зэфэшхыафхэр игъом афэгъэгъэгъэгъэхэм.

Бжыхасэхэм ялухыжыгъо лэжыгъэ мэкъумэщ илээсым анахъ мэхъанэ зІэхэ ІофшІэнэу къыхафхэрэм ащыщ. Ащ техникэр бэу зэрэхэлэжыгъэрэм къыхэкІэу цыфхэм япсауныгъэ къэу-хъумэгъэным, лэжыгъэр зыщызэрэщэрэ гъогъухэм мыхъо-мышІагъэхэр атемыгъэхыгъэгъэхэм яфэшхо мэхъанэ ятыгъэн фае.

Ащ пыдзагъэу Юрий Петровым къыхыгъэщыгъэр агропромышленнэ комплексым ІэпыІэгъу фэхыгъэным фэгъэхыгъэ программэ пчыагъэ республикэм зэрэщагъэцкІэрэр ары. Мы илээсым пыкІыгъэ уахътэм къыкІоцІ АПК-м сомэ миллион 110-рэ фэдиз хызыр Іэклагъэхыгъ. Чыгулэжыгъэным фэгъэгъэхэм субсидиеу ыкІи кредитэу аратырэм ибагъэ илээс къэс хэхъо.

Ігушыгъэ къызыгуагъэмкІэ, тапэрэ илээсхэм афэдэу мыгъи лэжыгъэу къагъэкІыгъэр игъом ыкІи чІэнагъэ фэмышъоу угъоижыгъэным фэгъэхыгъэ амалэу шыІэхэр зэкІэ агъэфедэштых.

ЗэлукІэм къышыгуагъэх Красногвардейскэ район администрацие ипашэу Тхыльгъэнэ Вячеслав, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу, Дондуковскэ элеваторым идиректорэу Болэкъо Мыхъамэт, Теуцожь районым мэкъумэшыгъэм игъэІорышІапІэ ипашэу Пшыдатэкъо Сулейман, Адыгеим и Парламент аграрнэ политикэмкІэ, мылькы ыкІи чІыгу зэфыщытыкІэхэмкІэ и Комитет итхымагъэу Владимир Нарожнэр, АР-м и Къэралыгъотехнадзор ипашэу Тхыльгъэу Аслъан.

ЛІХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

НыбжыкІэхэм шІэжыгъэр агъэлъапІэ

Партиеу «Урысые зыкІым и НыбжыкІэ гвардие» кІэщакІо зыфэхыгъэ акциеу «Вахта па-

мяти» зыфІорэр мэкъуогъум и 22-м «ЕгъэшІэрэ машІом» дэжъ шыкІуагъ. Хэгъэгъу зеошхор

къызежыгъэр илээс 70-рэ зэрэхъугъэм ар фэгъэхыгъагъ. Іофтхыабзэм хэлэжыгъэх Урысыем шыцэхэщэгъэ Народнэ фронтым хэт Джарымэ Рэщыдэ зипэщэ ныбжыкІэ дзэ-патриотическэ объединениеу «ЗыкІыныгъэм» илыкІохэр.

Мэкъуогъум и 22-м, пчэдыжыгъом сыхъатыр 4-м къыщегъэжыгъэу, ныбжыкІэхэм саугъэтыр къагъэгъунагъ, тІлІы-хыужхэм яшІэжыгъэ агъэлъапІэ зы такыкІэрэ афэшыгъуагъэх.

— Тихэгъэгъу къаухъумэзэ зыпсэ зыгъэтІылыгъэхэр егъашІэм тІымыгъушІэнхэм, ахэм яшІэжыгъэ агъэлъапІэным тыфэ-зыпІурэ Іофтхыабзэу НыбжыкІэ гвардием илээс къэс зехищэрэм детэгъаштэ ыкІи ащ тыхълажъ. Непэ мамырэу, рэхъатэу тыпсэуным афэбэнэгъэ тиветеран

лэпІэхэм шъхъащэ афэтэшІы, — къылауагъ патриотическэ клубэу «ЗыкІыныгъэм» иинструкторэу Алексей Фроловым.

КъыткІэхыгъэрэ лІэужхэр патриотэу плугъэнхэмкІэ, тина-

хыжыгъэм къыдахыгъэ ТекІо-ныгъэр агъэлъапІэнымкІэ мыщ фэдэ акциехэм, зэхыхъэхэм мэхъанэшхо зэрІэр къэзэрэгъу-игъэхэм зэкІэми къыхагъэ-щыгъ.

ЩЫЭНЫГЪЭМ игъогу шлагъу непэ тигъэзет-еджэхэр нэлъасэ зыфэсшыгъэ сшлогъо клалэу, милициемерэ юстициемерэ яподполковникэу Цыкълу Мухьдинэ кыкълугъэр. 1951-рэ ильэсым имэкьюогъу мазэ и 23-м, тыгъуасэ фэдэм лыгъэчъэ заор кьежыагъэу, Теуцожь районимкӀэ кӀуаджэу ЕдэпсыкӀоежыым кышчыгъу. Кызырыхуыагъэр мэкӀумэщышӀэ унэгъо кызырыкӀоу шытыгъ. Ятэу Асхьад кӀэлэклӀэ дэдэу колхозым хэ-хъагъагъ, зыфагъазэрэр ышӀэу шы-тыгъ. Зэо ужым кӀоджэ Советым исекретарэу Иоф ышӀагъ, нэужым шофер курсыр дэгъоу кыухи, ищытху аригъалоэ а сэнэхъатым рылъжагъ. Янэу Гошмафэ колхоз-ничагъ, ЕдэпсыкӀое кӀогуым а лъэ-хъаным хэтэрыкӀхэр шызыгъэба-гъохэрэм якӀэщӀкӀуагъ, губгъо Иоф-шӀэнху зыфагъазэхэрэри еӀолӀанӀэ имыӀэу ыгъэцӀакӀэхэзэ кыхыгъ.

Зэшхъэгъусэхэм афэдэху яшгъэ-

ныгъэхэмкӀэ кандидатых Цыкълу Розы, нэмыкӀхэри.

Ежъ Мухьдинэ гурыт еджапӀэр кызыеухым 1969 — 1971-рэ ильэсхэм Германием ащи, дзэм кӀу-лыкӀур кышчыгъ. Ащ кызыекӀыжыым зы ильэ-сырэ чӀыпӀэ колхозым зы-фагъазэрэр ыгъэцӀакӀэу шылажыи 1973-рэ ильэ-сым Адыгэ пединститу-тым ифилфак чӀэхъагъ. Ар 1978-рэ ильэсым кы-ухи кызыегъэзжыым, исэ-нэхъаткӀэ ИофшӀэн райо-ным зыремыгъуатэм, шы-мысэу Краснодар ильэ-ситӀо фэдизрэ заводым Иоф шышӀагъ.

Ащ ыуж ИофшӀанӀэ кызыфагъотым Адыгэ-кӀалэ кыгъэзжыи Пчы-хьалӀыкӀое ыкӀи Псэ-кӀупсэ гурыт еджапӀэхэм

Милициемерэ юстициемерэ яподполковник

ожьыитӀуи — Пшышгъэукъанрэ Мухьдинэ ИофшӀэныр шӀу альэ-гъоу, адыагъэр ягунэсэу, нахъыж-хэм шхъэклафэ афашӀэу, гъэсэны-гъэм фаблэху, цыфышӀуху, гу-кӀэгъу ахэлэу апӀугъэх. Анахъы-жыэу Пшышгъэукъанэ дэгъоу тэшӀэ, егъахӀэм имыхъун цыф ыӀуагъэу зэхэтхыгъэп, сьд фэдэ ИофшӀэн зыӀоти, пенсием мыкӀожызэ цыф-хэм ИофшӀэн ягъэгъотыгъэным и Гупчэу Теуцожь районим шыӀэм ит-хъамэтэгъэш, ищытху, идахэ нэ-мыкӀ аригъэӀуагъэп.

Джащ фэдэу лэжыагъэ, псэугъэ непэ титхыгъэ зыфэгъэхыгъэ Цы-кълу Мухьдини. ЩыӀэныгъэм исыд фэдэрэ лъэныкӀокӀи зэ нэмыӀэми кыхъахӀыгъэп илӀэгъо ыкӀи яунэгъо шэн-хабзэхэр ыукъоху, ипшгъэрыл-хэр ымыгъэцӀакӀэу, ищытху ари-мыгъалоу. Ащ фэшыхъагъэх иеджа-кӀэу, иӀофшӀакӀэу, ипсэукӀэу зигугъу кӀэтшышӀхэр.

Ыныбжэ зекъум ЕдэпсыкӀое еджапӀэм чӀахы, 1969-рэ ильэсым гурыт гъэсэныгъэ шызырегъэгъо-тыгъ. ШыгъупшӀэхэрэп якӀэлэгъэ-джагъэху, чэци мафи кӀатегу-Ӏыхъэщыгъэху Ӏэшыны Казбек, Олег Озеровы, Набэжэ Нурыет.

— Тикласс исыгъэхэр дэгъоу еджэщыгъэх, гъэсэныгъэм фа-блэщыгъэх, шӀэныгъэ куухэр зэрэ-зэрагъэгъотыгъым фэбанэщыгъ-гъэх, — еӀо тигушыӀэгъу. — Аушгъэу еджэщыгъэхэри шӀэны-гъэлэжышхо хуэгъэх. Пынджым игъэбгъонкӀэ ИофшӀэгъэшхохэр илӀэх Адыгеим имызакъоу, тигъунэгъу краими дэгъоу шызылӀагъэрэ Шэу-джэн Асхьад. Джащ фэдэу шӀэ-

кӀэлэгъаджэу ильэс зауэрэ ащы-лэжыагъэу, Мухьдинэ 1983-рэ ильэ-сым милицие Иоф шышӀэнэу ра-гъэблагъэ. Апз зыныбжэ имыкӀу-хэрэм Иоф адэшӀэгъэнымкӀэ мили-циеим инспекторыгъ. Уголовнэ ро-зыскымы ильэс зауэрэ хэтыгъ. Очэпшыэ лъэмыджым кышчы-ублагъэу Гъобэкъуае нэсэу кыгъэ-гъунэщыгъэ. ИлӀэпыӀэгъугъэхэр ми-лициеим иучастковэ инспекторху Хъут Ибрахымэрэ Александр Де-ревянкэмрэ.

— Ахэр ИофшӀэкӀошхуагъэх, — игукъэкӀыжхэм тачегъэгъуазэ Мухьдинэ. — Ахэм афэдэ ыпӀкӀи ыужкӀи сапэ кыфэжыгъэп. Бзэ-джэшлагъэ горэ нычэпэ шыӀагъэмэ, нэф мышгызэ шыӀагъэри, игъуса-гъэхэри ашӀэщыгъэх. Лъэшэу са-фэраз, сшыгъупшӀэхэрэп.

1989-рэ ильэсым вневедомствен-нэ охрэнэ АдыгэкӀалэрэ Теуцожь районимрэ ащыряӀэнэу фытыныгъэ кӀазыратым, ащ пащэ фашӀыштым-кӀэ, изэхэщэн зыпшгъэ ральхъаштым икыхъахынкӀэ милициеим ирайотдел ипашэхэр бэрэ егупшысэжыгъэхэп. Цыкълу Мухьдинэ ащ фагъэзагъ. ЫкӀи хэукъуагъэхэп, кӀэгъожыгъэ-хэп. ИофшӀэпӀакӀэр Мухьдинэ шэ-пхъэ гъэнэфагъэхэм адиштэу зэхи-шагъэ, ильэс зыхыблэ ащ пэщэны-гъэ дызэрихъагъ, республикэмкӀи кӀахэщэу ищытху аригъэӀуагъ.

Ауштэу мыпшыжыэу, непи, ны-чэпи имыӀэу ипшгъэрылхэр зэри-гъэцӀакӀэхэрэм, иӀорэ ишӀэрэ зэте-мыкӀэу зэрэлажэрэм, зэрэпсэурэм афэшӀ Цыкълу Мухьдинэ илӀэнатӀкӀэ лъагъэкӀуатэ. 1996-рэ ильэсым АдыгэкӀалэрэ Теуцожь районимрэ

я ГОВД ипашэ игуадзэу, МОП-м ипашэу агъэнафэ. А лӀэнатӀэр 2002-рэ ильэсым нэс ыгъэцӀагъэу, ильэс 23-рэ милициеим хьалэлэу Иоф шышӀагъэу, подполковникым нэ-сыгъэу пенсием агъэкӀотэжыгъ.

Корр.: Милициеим узыхэты-гъэ лӀэшӀэгъу пӀанэ фэди-зым шынэгъо чӀыпӀэ кӀын лӀаджымы уарыфагъэу кыт-щэху...

Ц.М.: КызыгурыӀагъ уиупчӀэ зыфэгъэхыгъэр. Щэч хэлъэп ахэм афэдэхэр зэрэщыӀагъэм. Ау сэ сшхъэклӀэ ахэм ныбжыи сягупшы-сагъэп. Сьд фэдизэ уегупшыса-гъэми, хуштыр умыгъэхуэн плъэ-кышчтэп. Арыба адыгэмэ зыкӀало-рэр: «Ошынэмэ, мзэым ухэмыхъ». Абхъаз Республикэм грузинхэм зао кызырашӀыӀэм Адыгэ Республи-кэм илӀыкӀохэм тырягъусэу сэри, Хьодэ Айдэмыри, Хъут Айдэмыри, Къошк Налбий тышӀылагъ, шы-нэгъо чӀыпӀэ лӀаджымы тарыфагъ. 2000-рэ ильэсым осетин-ингуш зэ-пэуцуныгъэми мзэитфэ фэдизэ сы-хэтыгъ. Ащ сыкызыекӀыжыым, Президентэу Владимир Путиним и УказкӀэ «За отличие в охране об-щественного порядка» зыфиӀорэ медалыр кысатыгъ. Ащ фэдэу бэ зигугъу кӀэпшӀын плъэкӀыштыр. Хьадэ горэ Краснодар псыӀыгы-пӀэм кызыхахым, ар Апшеронскэ зэрэцаукӀыгъэр зэдгъашӀи, ащ ты-кӀуи мазэрэ тыкъэтыгъ ар зыукӀы-гъэр кӀэтэгъотыфэ.

Цыкълу Мухьдинэ Иоф ешӀэфэ игъэсэныгъэ, ишӀэныгъэ зэрахи-гъэхъоштым пылгызэ кыхыгъ.

Ащ ишыхъат Иоф ышӀэгъэ МВД-м иапшгъэр еджапӀэу Ростов-на-Дону дэгъу кызыэриухыжыгъэр. ЯтӀонэрэмкӀэ, милициеим ыныбжыкӀэ ащ нахъыбэ хэтыжыи мыхъунэу альгыти пенсием загъэкӀожыым, зы мафи шысышгъугъэп. Тэхъутэмы-кӀое районим зигъази, суд пристав кызыэрыкӀоу Иоф ышӀагъ, етӀанэ суд приставхэм ярайотдел ипашэ игуадзэу шытыгъ. Нэужым Те-уцожь районим суд приставхэм яӀофшӀанӀэ 2005-рэ ильэсым кы-шызӀлуихи, а кӀулыкӀушӀанӀэм ильэсипӀлэ ипэщагъ. Арышгъ, Мухь-динэ милициеим имызакъоу, юсти-циеим иподполковник.

Непи Цыкълу Мухьдинэ шысэп. АдыгэкӀалэ иадминистрациие иад-министративнэ комиссие исекре-тарь ыкӀи милициеим иветеранхэм ясовет итхъамат. АхэмкӀэ ИофшӀэ-нэу ыгъэцӀакӀэхэрэми, кӀалэм иурам-хэр гъэкъэбзэгъэнхэмкӀэ, бзэджа-шӀэхэм яфэшгъуашэ ягъэгъотыгъэ-нымкӀэ, чэщырэ кӀалэм рэхъатны-гъэ дэлынымкӀэ, цыфхэм гумэклӀ ямыӀэу зыгъэгъэпсэфыгъэнымкӀэ, ветеран 56-у яучет хэтхэм ягумэклӀ-хэр зэгъэшӀэгъэнхэмкӀэ, яфӀо-фа-шӀэхэр афэгъэцӀкӀэгъэнхэмкӀэ, ми-лициеим иӀофшӀэу фэхыгъэхэм яунагъохэм анаӀэ атырагъэтыным-кӀэ Иофыгъо зэфэшхъафэу зэрахъ-хэрэм тащигъэгъозагъ.

Цыкълу Мухьдинэ шхъахынагъэ хэмылгъэу, ыгурэ ыпсэрэ етыгъэу милициеим зыхэтыми, нэмыкӀ Иоф-шӀэнхэм зафагъазэми ипшгъэрыл-хэр шытху хэлъэу зэригъэцӀа-гъэхэм фэшыхъат иӀофшӀагъэ ифэ-шгъошэ уасэу пащэхэм кыфашӀы-гъэр. Шытху тхыльэу ильэс зэкӀэ-лыкӀохэм кыратыгъэр бэдэ. Ме-далэ зэфэшхъафэу кыфагъэшгъо-шагъэри пшӀым шӀоклы. Ахэм ащы-щых «За отличие в охране общест-венного порядка», «Участник бо-евых действий», «За службу на Кав-казе», «За отличие в службе внут-ренних войск МВД РФ», «Ветеран труда», «За безупречную службу» зыфиӀохэрэп, нэмыкӀыбэхэри.

Иунагъуи дахэ. Ишхъэгъусэу Нурыет АдыгэкӀалэ дэт кӀэлэцӀы-кълу ыгъышӀэу «Чебурашкэм» ильэс 25-рэ ипэщагъ. Джы пенсием кӀо-жыгъэми, кӀэлэцӀыкӀухэр гум фи-нагъэхэп, методистэу Иоф ешӀэ.

ЯкӀэлэ нахъыжыэу Юныс ильэс 36-рэ ыныбжэ, милициеим имайор. Пенсием шыӀ. Ишхъэгъусэу Га-лини (ар судья) ежыри Темыр Осетием икӀалэу Мзэдгъу шӀэпсэху, щэлажэх. Юныс ООО-у «Про-гресс» зыфиӀорэ зэхишагъэу чӀыгу-гектар минипӀлӀ егъэлажэ, кочыри егъэбагъо, шхъалхэри, нэмыкӀхэри илӀэх. ЛъыфгытӀу зэдӀаӀу — Му-рат ильэс 11-м ит, Залимэ джыри ильэситӀу хуэгъэп.

Ащ кыкӀэлъыкӀорэ Цыкълу Рус-лъани ятэ игъогу рыкӀуагъ. Мили-циеим истаршэ лейтенант, джы суд приставэу АдыгэкӀалэ Иоф щешӀэ. Ащи зы шгъаорэ пшгъэшгъэжыерэ иӀ.

Ахэм ягугъу кышӀы зыхъукӀэ, Цыкълу Мухьдинэ гушӀуагъор ынэ-гу кыкӀехы. Джащ фэд, иныб-джэгъубэхэми гуфэбэныгъэ хэлъэу ацӀэ кыреӀо. ЗэкӀэми ягугъу кыт-фэшӀынап, зауэрэхэм ацӀэ кыетӀон — КӀыкӀ Азмэт, Шэуджэн Асхьад, Гъогъо Хьазрэт, КӀыкӀ Валер, Пэ-нэшгъу Борис.

Цыкълу Мухьдинэ ыныбжэ тыз-хэт мазэм и 23-м ильэс 60 мэху. ТыфӀэлао псауныгъэ пытэ илӀэнэу, шӀоу шыӀэр кыдэхъунэу, иунагъо, ыкӀош-Ӏахылыхэм, иныбджэгъухэм адатхэу бэрэ шыӀэнэу.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Сурэтым итыр: **Цыкълу Мухь-дин.**

Юшъхъэмафэрэ Джомолунгмэрэ зэзылхыгъэ адыгэ пшъашъэр

Аэропортым шы-
зэхашъгъэ джэгум
Ігугеошхо шыфа-
Ітэу кышыцэдэ-
шъуагъэх илээс за-
улэкІэ узэкІэбэ-
жымэ, экономи-
кэ шІэныгъэхэм-
кІэ кандидатэу,
адыгэ кІалэу Кили-
манджаро ышыгу
дэкІоегъэ Жъман
Ахмэдэрэ джы Эве-
рест ышыгу иплъ-
гъэ адыгэ пшъа-
шъэу Мэз Каринэ-
нэрэ. ГушІогъо ин,
гухъхъошху зэкІэ
мы зэІукІэгъу гъэ-
шІэгъоным кыри-
хылІэгъэ пстэуми
ащ кыафыхыгъэр.

Къэбэртэе-Бэлыкъар Респуб-
ликэмкІэ, зэкІэ адыгэ лъэпкъым-
кІэ гушІогъошхуагъ зымафэ
Налщык шыІэгъэ Іоф дахэр.
Къэралыгъоу Непал кыкІырэ са-
молетым исэу тичІыналъэ къэкІо-
жыштыгъ тилъэпкъэгъу пстэуми
ялгытэныгъэ зыІэгъыгъэ, дунаим-
кІэ кыушъхъышыгу анахъ лъагэм
адыгэ быракъыр шызыгъэІэгъэ
Мэз Каринэ.

Ащ аэропортэу Минеральные
Воды шыІукІэнэу кІогъагъэх
КъБР-м спортымкІэ, туризмэм-
кІэ ыкІи курортхэмкІэ имини-
стрэу Афэунэ Аслъан, гъэзетэу
«Адыгэ псалъэм» иредактор
шъхъаІэу, Дунэе Адыгэ Хасэм
иапэрэ вице-президентэу, къэбэ-
ртэе Адыгэ Хасэм итхъаматэу
ХъашІуцІэ Мухъэмэд, КъБР-м и
Парламент идепутатхэр, спорт
обществэ зэфхъафхэм ахэт-
хэр, студентхэр, инициативэ зы-
хэлхэр, нэмыкІхэри. Ащ фэдэ
куп дахэм хэтхэм алъэ нахъ чан
адэхъуштыгъэ хъулыфгыбабэм
ямыІэ лъэкІыр кызыкхъозыхыгъэ
Каринэ изэшІокІ. КІэлэ-гъуалэр
нэрымылэгъу кІуачІэ горэм
кызылгъыІэгъэ, адыгэ пшъашъэр
чІым намыгъэсэу кыахыжыным
фызэнэкхъокхъу кыпшыхъуш-
тыгъ. А купым аэропортым кыа-
шыпаплэгъыгъэ ткъош Къэрэ-
щэе-Щэрджэс Республикэм
илыкІохэри.

Каринэ пгъокІыхэрэм ахэты-
гъэх Дзэлыкъо районым куль-
турэмкІэ и Унэ икъэшІокІо ан-
самблэу «Маленький джигит»,
КъБР-м мэкъу-мэщымкІэ иака-
демии икъэшІокІо ансамблэу
«Синдхэр» зыфІохэрэр. Хъаты-
якІоу Битэкъо Беслъан ыналэ те-
тэу КІэлэ-гъуалэхэм зэхашъгъэ
джэгум фэдэ аэродромым зэ нэ-
мыІэми шызэхашъгъэнэпщтын.
Цыфыбэ зыпэллэрэ самолетыр

игъом кыетІысэхыжыгъэ, Юшъ-
хъэмафэ ышыгу 100-м ехъурэ
ихъэгъэ, Непал нэсырэ гъогуонэ
кІыхъэр зэпызычыгъэ, метрэ
8848-р кызыринэкІи, Эверест
ышыгу дэкІоегъэ, Лашынэ фа-
гъэдэгъэ пшъашъэр кызырыкІо
шІыкІашІоу шыт. Іэдэб хэлъ, теп-
лэ зэкІужь иІ. Зыгу хэхъогъэ
ны-тыхэм — Мэз Юрэрэ
Леонтьева Нинэрэ — зэрафэзэ-
щыгъэри кыыхимыгъэшыпэу игуа-
пэу ІаплІ зарищкІыгъэ нэуж Каринэ
адыгэ бы-
ракъыр зышыбы-
бэтэрэ, адыгэ пшы-
нэр зышыбзэрэб-
зэрэ, кІалэхэмрэ
пшъашъэхэмрэ
зышыуцугъэ уты-
гум рагъэблэгъагъ.

ИжыкІэ кы-
шегъэгъагъэу
лъэпкъ хабзэу кы-
кІокІырэр баты-
рыбжъэр лыгъэ зе-
зыхъэгъэ хъулыф-
гъэм ратэу шыты-
ми, мызэгъогум,
бахъсымэ шъуа-
лэр пхъэшагъэ
кызыгъэлъэгъогъэ
Каринэ цыкІум ыІэгу рагъэу-
цагъ. Каринэ ащ ыІупэ нигъэ-
си, ар ритыжыгъэ купым ина-
хыжъэу ХъашІуцІэ Мухъэмэд.
Лъэпкъым иІулыдж (авторитет),
республикэм пкІэу иІэр кызыри-
Іэгъэр кыыхигъэшъу Мухъэмэд
пшъашъэм хъохъу фыІуагъ, къэ-
гъэгъэ Іэрами ритыгъ. Ащ ыуж
Каринэ гушІуІэ гуапэхэмкІэ зы-
фагъэзагъ ащ пежыгъэ иныб-
джэгъухэм, благъэхэм, Іахылы-
хэм, игъэхъагъэхэм арыгушхоу
лъэшэу фэразэу, КъШР-м и Ады-
гэ Хасэ итхъаматэу Щэрджэс Му-
хъэмэд зинахыжъ купым, Эве-
рест ышыгу дэ-
кІоегъэ Ольме-
зов Абдул-Хъа-
лим, Абхъазым
шызэуагъэхэм я
Союз хэт кІалэ-
хэм, квалэхэм,
районхэм ялы-
кІохэм. Къэгу-
шыІэгъэ пстэуми
кыыхагъэшыгъ
пшъашъэм осэ-
шхо зэрэфашы-
рэр.

Дахэу рагъэ-
жъэрэ Іофыр да-
хэу рекІокІы.

КъБР-м игъунапкъэ, хыкъумэу
Тамбукъан дэжъ шыт хъакІышым
рагъэблэгъагъэх гъогу тетхэр.
Къэбэртэе кысыжыгъэ пшъа-
шъэм аэропортым ыгу зэрэщы-
хагъэхъуагъэм джыри кІэух фэ-
хъугъэп. Къэбэртэе Адыгэ Хасэм
кыбгъодэкІэу ащ итхъаматэу
ХъашІуцІэ Мухъэмэд Каринэ тын
фишыгъ адыгэ шъошэ зэкІу-
жыр. ХъащІыкІу Мэдинэ ыІапэ
кыпыкІыгъэ шъошэ дахэм ады-

гэ пшъашъэр джыри нахъ зэ-
кІужь, нахъ лъэгъугъошІу кІэ-
хъукІыштыгъэ.

Адыгэхэм ягукъэкІыжъ мафэ-
рэ Дунэе Адыгэ Хасэр зызэхаша-
гъэр илээс 20 зышыхъурэмрэ
яхъулІэу адыгэ быракъыр кы-
ушъхъышыгу анахъ лъэгъэ дэдэм
пшъашъэу ар шыхъэзысагъэм, ар
зыгъэсэгъэ ны-тыхэм афэгъэхъы-
гъэ хъохъухэр нахыжъхэм аІо-
фкІэ ныбжыкІэхэр къэшъуа-
гъэх, уджыгъэх. Ащ нэсыфкІэ
Каринэ яунэ исхэри зэдгъэшІа-
гъэх, янэрэ ятэрэ — Юрэрэ Ни-
нэрэ, ышыпхъоу Камилэ. Тым
илъагъо Каринэ кыыхыгъэу
кыкІэкІыгъэ. Юрэ нахыпэкІэ
кыушъхъэ дэкІоенымкІэ инструп-
торэу шытыгъ, Нинэ лъэпкъ му-
зейм Іоф шешІэ.

— Каринэ цыкІуэ спортым
лъэшэу дихыхъу зэрэщыгъэм
гу лыстэгъагъ, — еІо Нинэ, —
нахъ зызыречым альпинизмэр
кыыхыгъ. Тренер дэгъухэр зэ-
риІэхэм, ятэ кыриІохэрэм зэра-
дэІурэм шІогъэшхо кыфахыгъ.
СыщэгъушІукІы типшъашъэ бэрэ
зыкІэхъопсыгъэ лъэгапІэм зэрэ-
нэсыгъэм, ащ игушІуагъо дзэ-
Іэгъыгъэ пстэуми сафэраз. Щэ-
рджэм районым иадминистрације
илъэшъэтетхэми, зэкІэ иІофы-

шІэхэми псауныгъэ пытэ, шыІэ-
кІэшІу яІэнэу сафэхъохъу.

1953-рэ илээсым кышыгъэ-
жъагъэу цыф мини 3-м ехъу
Эверест ышыгу дэкІоагъ. Ахэм
ащыщэу нэбгыришъэр Урысыем
шышых, бзылфгыгъэу ахэтыгъэр
нэбгыритф ныІэп. Каринэ ахэм
ащыщ. Ащ фэдэуи Темыр Кав-
казым ибзылфгыгъэхэм ащыщэу
Мэзыр ары апэу Джомолунгмэ
ышыгу дэкІоагъэр.

Агъэлъэпэрэ альпинист бзы-
лфгыгъэм Налщы-
ки бэ кышыпа-
плэгъыгъэр. Аб-
хъазым ыІэкІэ
щыт площадым
цыфхэр кышызы-
рэгъоштыгъэх,
ахэр Каринэ кы-
зэрэкІожырэм
икъэбар зэхэзы-
гъэхэр ары. Пчэ-
гум шагъэуцугъэ
спенэм адыгэ пшъ-
ашъэ дахэр да-
шэягъ. Къэбэртэе-
Бэлыкъарыми,
Урысыеми ятарихъ
шІукІэ кыхэнэшт
адыгэ пшъашъэр.

Каринэ лъэшэу ыгъэгъушхошты-
гъэ мыщ фэдиз цыфыр кызы-
рэгъушІукІырэм. Кызылгъыгъэ
пстэуми, зыфэзэщыгъэ атэжъ
чыналъэми сэлэм гуапэкІэ зы-
зафигъэзэгъэ нэуж Каринэ кы-
Іуагъ игушІуагъо илъэпкъэгъу-
хэм кызырэдэгъошъэр, испор-
тивнэ гъэхъагъэхэм мэхъанэ зэ-
раратырэр игуапэ зэрэхъурэр.

КъБР-м спортымкІэ, туриз-
мэмкІэ, курортхэмкІэ имини-
стрэу Афэунэ Аслъан кыІуагъ Каринэ
игъэхъагъэ республикэм
щыпсэу рэ
пстэумкІи гу-
шІогъошхоу
зэрэщыгъэр.

— Инэу ты-
рэгъушхо ти-
лэпкъэгъу
пшъашъэм
фызэшІокІы-
гъэм, — ыІуагъ
Афэунэм, —
ащ кыушы-
хъатыгъ ады-
гэ бзылфгы-
гъэм ыІуагъ
зэрэиныр,
тегушхоны-
гъэм кыпфи-
хыны ылъэ-

кІышт гъэхъагъэр зыфэдизыр, гу-
хэлъ-мурадэу зыфэгъэуцужы-
гъэм улъыІэсыныр зэрэнасы-
нышхор. Мэфэ зауІэкІэ узэкІэІэ-
бэжымэ, тэ кыедгъэблэгъэжыгъэ
Эверест кыушъхъэ шыгум дэ-
кІоегъэ Абдул-Хъалим Ольмезо-
выр. Адыгэ пшъашъэр бэлы-
къар кІалэмрэ Джомолунгмэ
иметрэ 8400-м дэжъ шызэІукІа-
гъэх. НэбгыритІури тэтых, тІуми
тагъэгъушхуагъэшъ, тызэгъусэу
хъохъу афэтэгъугъаІу.

— Дзэлыкъо, Щэрдж кой-
хэми, республикэм ичІыпІабэ-
мэ ащыщхэми адыгэ пшъашъэм
игъэхъагъэкІэ ащыфэгъушІуа-
гъэх, — ыІуагъ Къэбэртэе Адыгэ
Хасэм итхъаматэу ХъашІуцІэ
Мухъэмэд, — ащ фызэшІокІы-
гъэм фэдиз зыфэгъэшІокІыгъэ
уеблэмэ эпосэу Нартыми хэтэп.

Дунэе Адыгэ Хасэм итхъама-
тэу Ажъахъо Къаншъаубый лІы-
гъэ-пытагъэ кызыхъфэгъэ пшъа-
шъэр насыпышІо хъунэу, бэрэ,
бэрэ тхъэжъэу шыІэнэу фэхъо-
хъугъ.

Лыхъужыныгъэ зезыхъэгъэ
адыгэлым шы ратэу ижыкІэ хэб-
загъэ, — кыІуагъ утыгум ра-
гъэблэгъэгъэ Егъэн Ибрахимэ,
— тэ шыгъуазэ тыхъугъ Каринэ
бэшІагъэу шы иІэным зэрэкІэ-
хъопсырэм. А ихъопсапІэри непэ
нэфапІэ тшІын тимурад...

Гъэзетэу «Горянкэмрэ» «Ка-
бардино-Балкарская правдамрэ»
яредактор шъхъаІэхъу Къаныкыо
Заринэрэ Мэз Сусаннэрэ Мэз Ка-
рини ащ янэ-ятэхэми афэхъо-
хъугъэх. Республикэм иартист
цІэрыІохэр зыхэлъжыгъэ концер-
тышхокІэ мэфэкІыр аухыгъ.

НЭКІЭПЫДЖЭ Замир.
Минводы — Тамбукъан —
Щэрджэм — Налщык.

УГСЗН ЦІЫФЫМРЭ ІОФШІЭНЫМРЭ УГСЗН

НэԀуасэ шъуфэтэшԀы

Адыгэ Республикэм и Лышххэ ипшэрылхэр зыгэцак!эхэрэм 2011-рэ илгэсым мэкуагум и 3-м номеру 57-рэ зытет Указу кыдыгэккыгэмк!э Цыганкова Галина Сергей ыпхур Адыгэ Республикэм цыфхэм лэжыплэ ягэгтытыгэнымк!э икэаралыгэо кыулыкы и Гьэорышлан!э ипашу ыгэнэфэг.

Ар 1967-рз ильэсым Юныгъом и 17-м Ставрополь краимкӀэ кӀалэу Миинеральные Воды кыщыхуыгъ. Гурыт еджаплӀэм буж мӀшлокугъогу транспортымкӀэ инженерхэр кызыщагъэхвазырыхэр институтуэу кӀалэу Ростов-на-Дону дэтэр 1990-рз ильэсым кыухуыгъ. А

илъэсым кыщыублагъэу 1994-рэ илъэсым нэс бухгалтерэу, бухгалтер шъхьалэу МП-у «Альпари» ыкIи МФ-у «Орион» зыфиIохэу Мыекыуапэ дэтхэм Iоф ащишлагъ.

Цыфхэм Иофшлэн ягъэгъотыгъэнымкӀэ республикӀэ къулыкӀум иорганхэм ГалинӀэ 1994-рӀэ илӀгъэсым къыщыублагӀгъу Иоф ашешӀэ. АпӀэ я 2-рӀэ категорие зигъэ специалистгъу, специалист шӀхъагъу, цыфхэм Иофшлэн ягъэгъотыгъэнымкӀэ МыскъопӀэ район Гупчэм и директор игъуадзгъу ИофшлӀныр идирӀжжӀгъагъ. 2001-рӀэ илӀгъэсым къыщыублагӀгъу цыфхэм Иофшлэн ягъэгъотыгъэнымкӀэ федеральнӀэ кӀэралыгъо къулыкӀум и Департаментгъу АдмӀгъэ РеспубликӀэм шыаӀтӀ цыфхэм лӀжъапӀэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ,

Ioфшлэнымклэ бэдээршыплэм
 изытет зэхэфыгэнымклэ ыкли
 чыплэ программэхэм Ioф адэшлэ-
 гыэнымклэ иотдел иведущэ спе-
 циалистыг, цыфхэм Ioфшлэн
 ягызгыотыгэнымклэ кыулык-
 ыум мылык пэлугэхыгэнымклэ
 ыкли Ioфшлэнымклэ бэдээршы-
 плэм изытет зэхэфыгэнымклэ
 отдeлым иконсультантыг. 2007-рэ
 ильэсым Адыгэ Республикэм и
 ГСЗН и Гэзлорышланлэ эконо-
 микэ Ioфшлэнымклэ ыкли Ioфшлэ-
 нымклэ бэдээршыплэм изытет
 зэхэфыгэнымклэ иотдел ипашэ
 игуадзэу агэзнафи, 2010-рэ ильэ-
 сым а отдeлым пашэ фашы-
 гыаг. Цыфхэм Ioфшлэн ягызгы-
 отыгэнымклэ кыулык-ыум иорган-
 хэм ащылажэзэ, 1988-рэ ильэ-
 сым кээралыгто кыулык-ыумклэ
 Темыр-Кавказ Академием «Кээ-
 ралыгто ыкли муниципальнэ
 гэзлорышлэныр» зыфилорэм иот-
 деление кыухыг, «менеджер-

ЭКОНОМИСТ» СЭНЭХАТ
ЗЭРИГЪЭГЪОТЫГЬ.

Ипшээрэлхэр
щысэтхыпзу зэри-
гээцаклэхэрэм пае
Галинэ Урысые Фе-
дерацие Иошлэ-
нымклэ ыки соци-
альнэ ухьумэнымклэ
и Министерствэ и
Щыгху тхыль кы-
фагъэшшоагъ.
Ильсыбэрэ ыгу
етыгъэу Иоф зэри-
шагъэм, цыфхэм
Иошлэн ягъэгъо-
тыгъэну шуагъэ
кытэу зэхэшэгъ-
нымклэ хэушъха-
фыкыгъэ Иошла-
гъэхэр кызыригъэ-
льэгъуагъэхэм афэ-
ильэсым «Социаль-
лэнымкломклэ отл

Шъхъэгъусэ иІ, пшъа-
шъэрэ клалэрэ епІух.

Программэм ыгъэнафэхэрэр агъэцэкIэжьых

Дунзе финанс ыкIи эконо-
микэ кризисым республи-
кэм IофшIэнымкIэ ибздэр-
шыплэ кырылхьхъан ыльзэ-
кIышт кыныгыбохэр нахь
шъабэ шIыгъэнхэм фэшI
Адыгэ Республикэм цIыф-
хэм IофшIэн ягъэгъотыгъэ-
нымкIэ икыулыкIу иорган-
хэм 2009-рэ ильэсым хэ-
гъэхъожь Iофыгъохэр ра-
хъухъанхэ фау хъугъагъэ.
Ахэр 2010-рэ ильэсым
кыкIоцI агъэцэкIажыгъэх.
Джаш фэдэ программэ ты-
зыхэт ильэсымкIи аштагъ.
Аш кыдылбътэх мы кыкI-
элъыкIорэ Iофыгъохэр:

— производствэм хэхээрэ Юфшланлэхэу инвестиционнэ программэхэм атегэпсыклыгъуу зэхэсаклэу ялэр нахь дэгбоу зыцагъэпсыхэрэм ыкли гъэклэжыныр зыщыклохэрэм Юагъэклынэхэ фаеу хуышт Юофшлэхэм сэнэхьатыклэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэшл яегъэдэжэн ыкли стажировкэ ягъэклугъэныр пэшлорыгъэшъуу зэхэсэгъэныр;

— псауныгъэр къэухъумэ-
гъэнымкIэ отраслэм щыкло-

рэ гъэкIэжъынхэм атегъэпсы-
кIыгъэу сэнэхъатэу яIэмкIэ врач-
хэм яухъазырыжъыныгъэ зэхэ-
щэгъэныр;

— ясабийхэм аныбж ильэ-
сиш охуфүкэлэ отпуском шылэ-
гэ бзылфыгыгэхэу loфшлэныр
езыгэжэжыны зышлоигбохэм
профессиональнэ ухазырныгэ
ягэгыотыгэныр, икларыктуу
ухазырыжыгэнхэр, ялэлэлэ-
сныгэ хэгэжыгэныр зэхэ-
цэгэнхэр;

— Иофшлэным егъэсэгъэнхэм ыкIи опыт ягъэгъотыгъэным афэшI сэнэхъат зышарагъэгъотырэ еджапIэхэр къэзыухыгъэхэм апае стажировкэхэр зэхэцгъэнхэр;

— сэкъатныгъэ зигъэху, кIэлэцIыкIу сэкъатхэр зыпIурэ ны-тыхуэ, кIэлабэ зигI ны-тыхуэ Иоф зымышIэхэрэм лэжъапIэ ягъэгъотыгъэныр;

— 10фш1н зимылэ граждан-
хэу еж ашгхэк1э зыпылгыштхэ
10ф кызэлэузыхыггэхэр лэжба-
плэ зимылэхэм апае 10фш1лплэ
чылплэхэр гьэпсыггэнхэм клэггэ-
гушлуггэнхэр.

Цыфхэм лэжыапІэ ягъэгъоты-
гъэнымкІэ республикэ къулы-
къум иорганхэм Адыгэ Респуб-

ликэм ИофшІэнымкІэ ибэдээр-
шыплэ иль кыныгыгохэр гьэ-
шьэбэгьэнхэм ехьылІэгьэ хэ-
гьэхьожь Иофыгыгохэу агьэнэ-
фагыэхэр агьэцкІэжьых.

2011-рэ ильээсым имэкьюогъу
и 8-м ехьулIэу Адыгэ Республи-
кэм кыкIэлтъыкIорэ Iофыгъохэр
щызэшIуахыгъэх:

— пэшлорыгъэшгэу сэнэхят зэрагъэгъотыным фэшл Юфышл 336-рэ егъэджэгъэнхэм пае, ахэм ащышхуэ нэгбгъэ 13-р производствэм игъэкъэбъын зыщыкӀорэ предприятияхэм яЮфышлх, сомэ миллиони 3-рэ мин 657,7-рэ зыос ззэгъыныгъэ 13 адашгъыгъ. Нэгбгъын 116-м еджэныр рагъэгъагъ, 1 нэгбгъым еджэныр бухыгъ;

— ежээр ашъэхэкэ зыпыльщтхэ Юфым ехьыллэгъэ бизнес-план зэхэзгыгъууцагъэхэм ыкйи хунклэ алытагъэхэм аде-лгъэным фэгъэхыгъэ ззэгъыныгъэ 583-рэ адашлыгъ. А бизнес-планхэр еуплэкълух кьалъхэм, районхэм, кьоджэ псэуплэхэм зыми емыхъыгъэ яспецалистхэм, республикэм икьалэхэм ыкйи ирайонхэм предпринимательхэм Изнылэгъу афэхъу-гъэнымкэ ягъучхэм, РОВД-хэм

экономикэ бэздэжшлэгэхэм
ябэныгэнымклэ яотделхэм ялы-
клохэр зыхэхьэхэрэ эксперт
комиссиехэм. Предприниматель
лошлэнэным пыхьэгэным
тэлытэгэз субсидиу сомэ мин
58,8-рэ хьурэр лэжьянлэ зимылэ
граждан 466-м аратыгь. Ыпэклэ
лошлэнэ зимылагэхэу ашхьхэ-
клэ зыпылыштхэ лофурезы-
гэжьягэхэм лэжьянлэ зимы-
лэхэу нэбгырэ 18 аштэн алтэ-
кыгь. Лэжьянлэ зимылэ граж-
данхэм ашхьхэклэ зыпылыштхэ
лоф кьызылуахыным пае аде-
лэгэным ыкли ащ фэдэ лошлэнэ
зэхэзыщагэхэр лэжьянлэ зимы-
лэхэр егьэблэгэгээнхэм клэгэз-
гушлугээнхэм тэлытэгэз субси-
диехэм ащыпххэу зклэмкли сомэ
миллион 28-рэ мин 459,2-рэ ара-
тыгь.

— КЛЭЛЭЦЫКЛУМ ҮННЬБЖ
ИЛЭЭСИШ ОХУҮФКЭЛЭ ОТПУСКУМ
ШЫЛЭГЭ БЭЛЭЛЭГЭГЭХЭМ СЭНЭ-
ХАТ ЯГЭГЭГЭГЭГЭМ, ИКЛЭ-
РКЛЭУ УХАЭГЭГЭГЭГЭГЭХЭМ
ЫКЛЭ ЯЛЭПЭЛЭСЭГЭГЭ ХЭГЭХЭ-
ГЭГЭМ АПАЕ СОМЭ МИН 41,4-М
ТЕЛЭГЭГЭГЭ ЭЗЭЭГЭГЭГЭГЭЛЭ
АДАШЫГЭ;

— еджапIэхэр къэзыухыгъэ
нэбгырэ 29-м стажировкэ

ягъэкӀугъэным фэшӀ цӀыф-хэр зыгъэлэжьэрэ ӀофшӀа-пӀэхэм сомэ миллионрэ мини 137,8-м тельытэгъэ зз-зэгъыныгъэ 15 адашыгъ. Наставник 13 ягъусэу стажировкэр нэбгырэ 22-м рагъэжыагъ.

2011-рэ илээсым имэ-
кьюогу и 1-м ехуулзу хэ-
гээхбожь лофыггохэу агэ-
нзагагэхэр гэцэцкэжбы-
гнэнхэм федеральнэ боджэ-
тым кыкыгыгэ сомэ милли-
он 25-рэ мини 128,2-рэ
пэуагэхыаг. Ар програм-
мэм ыгэнэафэрэм ипроцент
32-рэ мэху. Ащ имызакшоу,
программэм игэцэцкэжбын
республикэ боджэтым имыль-
коу сомэ миллиони 3-рэ мин
13,8-рэ (процент 73,1-рэ)
халэхыаг.

**Станислав
ВАСИЛЬЕВ.**

АР-м и ГСН и Гэ-
ЮрышIапIэ цыфхэм
ЮфшIэн ягъэгъотыгъ-
нымкIэ ыкIи цыфхэм
ЮфшIэн зэрагъэгъоты-
ным пае адеIэгъэным
ипрограммэхэмкIэ иот-
дел ипаш.

Статистикэм кыгыгъэлыгъорэр

ЛэжбанІэ кэзгыотыгэ-
нымкІэ адеІэхэмэ, консуль-
тациехэр аратыхэмэ ыкІи
нымыкІ фэлэ-фашІэхэр афа-
гызцакІэхэмэ ашІонгэу
2011-рэ илгэсым пыкІыгэ
пІалгэм цыфхэм ІофшІэн
ягэзгыотыгэнымкІэ рес-
публикэ куылыкым иорган-
хэм нэгырэ 4629-рэ кыя-
оІагэ. А пчэгызэр гызрекІо-
рэм процент 30-кІэ нахыб.
Ахэм ащышхэу нэгырэ
1452-р ІофшІэн лыхыу-
штыгэх.

2011-рэ илгэсым ижыонгыуаклэ цыфхэм юфшлэн ягэгыотыгэнымклэ кылыкым иорганхэм закыфэзыгызгагэхэм купэу зыхахэрэмкли ныбжэу ялэмкли зэхьоклыныгэшхо афэхуэгтп. Мэктуогым и 1-м хуьлэу юфшлэн зымы-лэ хьулыфгыгэхэу учетым

хэтыгъэхэр нэбгырэ 1994-рэ хуыштыгъэх. А пчыагъэр эклэ учетым хэтыгъэхэм япроцент 44,4-рэ. 2010-рэ илгъэсым имэ-кыуогъу и 1-м ехуылэу ахэм япчыагъэ процент 46,7-м нэсыштыгъ.

Жыоныгыуаклэм ээклэ учетым хагъэуцогъэ гражданхэм хьулыфгыгъэхэу ахэтыгыгъэхэм япчыагъэ процент 48,5-рэ (2010-рэ илъэс) жынысым процент 48,5-рэ) хьуштыгъэ. Лэжкплэ зымылэкълэ албытэгъэ хьулыфгыгъэхэр ээклэ учетым хагъэуцугъэхэм япроцент 46,1-рэ (2010-рэ илъэс) жынысым процент 46,1-рэ) хьуштыгъэ. Пчъагъэхэр зэхьоклыгъэхэн.

ЖыоныгыуакIм цIыфхэм
IoфшIэн ягъэгъотыгъэнымкIэ
кыулыкъум иорганхэм лэжъанIэ
кыафэгъоты ашIонигъоу закыфэ-
зыгъэззэгъэ гражданхэм янаыхы-
бэр ныбжьеу ялэхэмкIэ илъэс
14—29-м шIокIыштыгъэхэп.

Ахэр зэкIэ IофшIэн лъыхъухэу
закъыфэзыгъэзагъэхэм япроцент
57,9-рэ (2010-рэ илъэсым про-
цент 61,9-рэ) хъуштыгъэх.

2011-рэ илгээсэм имэкьюугуу и 1-м ехуулэу лэжыаплэ зимы-лэхуу республикэм шатхыгэхэр нэбгырэ 4488-рэ. ГээрекЮ джащ фэдэ иплалэ ехуулэу атхыгьаггэм а пчыагээр проценти 9,6-клэ нахь макл.

2011-рз ильэсым имэкьюогу и 1-м ехуылэу Юфшлэн зимы-
 Ихэу Мыекуагэ нэбгырэ 1166-рз,
 Адыгкэалэ нэбгырэ 297-рз, Дзэ-
 джэ районым нэбгырэ 520-рз,
 Кошхэблэ районым нэбгырэ
 530-рз, Красногвардейскэ райо-
 ным нэбгырэ 319-рз, Мыекыо-
 пэ районым нэбгырэ 739-рз,
 Тэхутэмыкыое районым нэбгырэ
 334-рз, Теуцожэ район нэб-
 гырэ 252-рз, Шэуджэн районым
 нэбгырэ 331-рэ ашатхыгь.

2011-рэ ильэсым ижъоны-

гүөлэ мазэ лэжэплэ зимыгэу
алгытаггэх ыкли пособие афа-
гээуцугг нэбгырэ 1385-м. Ахэр
2010-рэ ильэсым ижыоныгүаклэ
нэбгырэ 1240-рэ хуыцтыггэх.
Ахэм ашыцхуэ лэжэплэ зэря-
мылэм пае пособие зыфаггэу-
цуггэхэр нэбгырэ 957-м, сэнэ-
хьат зэраггэггэотыным пае еджа-
кло аггэкгуаггэхэу стипенди-
эратырэ нэбгырэ 496-рэ ху-
щтыггэх.

2011-рэ илгээсым имэкьюугу и 1-м ехуулзу цыфхэм Иофшэн ягээгыотыгэнымкнэ Адыгэ республикэ кыулыкым иорганхэм Иофшэнпнэ чыпнэ (вакансие) 4856-рэ асатгыг. Пчягэхэм кызыараггэлыагэорэмкнэ, зы Иофшэнпнэ чыпшэм гурытымкнэ республикэм зы нэбгырэ нылп кышыкнэдаорэр. А кээгээлтэгыуакнэ зыщынахь инхэм ащычхы Кошхээблэ районымрэ Адыгэкьалэрэ. Зы Иофшэнпнэ чыпшэр кыдыжгыгэным Кошхээблэ районым нэбгыри 6, Адыгэкьалэ нэбгыри 4 ащызэнэкьокьух.

Юф зышIэн зылъэкIыштэу республикэм исхэм ащышху лъжаплэ зымылкIэ атыххэрэм япчагъэ 2011-рз илгъэсым игъэтхэпэ и 1-м ехуылэу проценти 2,5-рз, мэлъыфгъум и 1-м ехуылэу проценти 2,6-рз, жюныгъуакIэм и 1-м ехуылэу проценти 2,3-рз хуштыгъэмэ, мэкъуогъум и 1-м ехуылэу проценти 2,1-м шлокIыгъэл. Республикэ программэху аштагъэхэр дэгъоу зрагъэцкIэжыерэм ишIагъэкIэ, лъжаплэ зымылэу атыххэрэм япчагъэ ренэу нахь макIэ мэхъу.

ЕУТЫХ Аскэр.

АР-м и ГСЗН и Гъэ-
ЮрышIапIэ экономи-
кэ IофшIэнымкIэ
ыкIи IофшIэнымкIэ
бэдзэршIыпIэм изыт-
тет зэхэфыгъэнымкIэ
иотдел иведущэ спе-
циалист.

«Нэбзыцм» тыкьыызэрэфэкьуагьэр

(Къызыкълэыкьлорэр мэкьюгум и 15-м къыдэкьыгьэм ит).

Етэгъажьэ. Къэлэцъыкълумэ ялофшлагьэхэр къырилотыкълунхэу илээсикъ зыныбжэ М. Владик тэгъэнафэ. Сэ дышъэидэм сыкьытегушылэ. Ащ ыуж тикълэцъыкълу ыгъыплэ члэдгъэкълыгьэмэ ащыщэу, еджаплэм ия 9-рэ класс исэу Цыкълу Заремэ адыгэ шыуашэр шыгъэу «Приглашение» зыфиорэ усэу Мэщбэшлэ Исхьакъ ытхыгьэм къеджэ. Ащ къыкълэцъыкълуагьэх нэмыкъл усэхэр, ордэхэр, къашьохэр, адыгэ джэгукълэ зэфэшъхьафхэр. Залым шыгъшлэнэу дгъэнэфэгъагьэр зыгъухым, къекълотлагьэхэр зыщытхьакълэщтхэм къедгъэблэгъагьэх. Адыгэхэм хьаджыгьэм хашыкълы хэбзэ шхыныгъохэр зэкълэ сиунэ къышысшылэгъэхэу ланэм къытедгъэуцогъагьэх. Гушылэ фабэу ны-тыхэм хьакълэу къекълотлагьэхэм къыталауагьэр бэ. Къэлэцъыкълухэр тхьэжыгьэх, ахэм ямэфэкълышхуагь. Бэрэ а мафэм игугъу тшыжыгьэх, дэгъоу пстэури зэрэзэпыфагьэр лъэшэу тигопагь.

Ащ къышыублагьэу илээс къэс Автоном хэкур зызэхашэгъэ мафэр, нэмыкъл мэфэкълхэр мыщ фэдэ лотхьабзэхэмкълэ 1991-рэ илээсым Адыгеир республикэ охьуфэкълэ хэдгъэуэфыкълыгьэх. Ащ ыуж нэмыкъл екълотлакълхэр къыфэсыгупшысыгъэх, Адыгеим и Мафэ фэгъэхьыгъэ лотхьабзэхэр фэшъхьафэу зэхатщэхэ хьугъэ. Залыр зыдгъэкълэракълэрэм Урысыемрэ Адыгеимрэ ябыракълхэр, гербхэр пытлэгъщыгъэх, къэлэцъыкълухэм ахэр зэгъусэхэу зэдагыгъыгъэх, шыуашэхэри зэфэшъхьафхэу ащыгъыгъэх.

Музеим икъэхьукъл

Илээс къэс Мьекъуапэ и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэхэхэу къэлэ паркым шызэхашэхэрэм къэлэцъыкълу ыгъыплэхэр ахэлажэщыгъэх. Ащ фэдэу 1987-рэ илээсым кълэу, гъэшлэгъонэу зыгорэ къэдгъэлъагьомэ тшлэигоу Гъукълэ Замудинэ джэ тикълэцъыкълу горэ сикъусэу сыкълуагь. А лъэхъаным ащ хэку еджэплэ-интернатим лотф шилэгъщыгъэ. Я 5-рэ классым шеджэхэрэм пълэблэ ыкълэ шыкълэпщынэ шыкълэ аригъашлэгъщыгъэ. Апэрэ лотфшлагьэхэри ялэ хьугъагъэх. Кълэеджакълэхэм лотф зыцъаплэрэ унэм идэкпкъхэм пълэблэхэр, музыкальнэ лэмэпсымэ зэфэшъхьафхэр, ижырэ ордэхэр, гъыбзэхэр къэзылохэрэм ясурэтхэр апылэгъагъэх, лэнэ хьураер, къошынхэр, кълумгъанхэр музей шылкълэу угу къагъэкълэу итыгъэх. Кълэеджакълэхэм лотф зыдашлэрэ пкъыгъохэм тшлэгъэшлэгъонэу тпалыгъагь.

Сигухэлэ, силгъэу зыфэдэхэр Замудин зыгурысэгъалохэм пълэблэ цыкълуи, шыкълэпщыни, нэмыкъл лэпэщысэхэри кълэеджакълэхэм аригъэшылэгъэхэу къытитыгъагъэх. Ахэм тэри зыгорэхэр ахэдгъахьохи къэгъэлэгъонхэм апэрэу адыгэ шыкълэцъыкълэ-псэукълэм епхыгъэ пкъыгъохэр къытедгъэуцогъагъэх. Ахэр ары тикълэцъыкълу ыгъыплэ имузей апэрэ експонат фэхьугъагъэхэри. Ащ ыуж Замудин имастерской илээсикъ-блы зыныбжэу тилэхэр тшэгъагъэх. Гъэшлэгъоныбэ къафилотэгъагь,

ащыгъуми лэпэщысэхэр къытитыгъагъэх.

Кълэцъыкълухэр бэрэ хэку краеведческэ музейеу Мьекъуапэ дэтым тшэгъагъэх. Тимудей нахэ дгъэбаинымкълэ ащ лутхэм ащыщхэри къыддлагъэх. Цыкълу-цыкълу пкъыгъо бэкае къэтыгъуогъагъ. Лэнэ лъэкъуишэр, кушъэ ини цыкълуи, музыкальнэ лэмэ-псымэхэр, онджэкъ, тхьууалъэ, тилыф цлэрылохэм, шлэныгъэлэгъэхэм, Хгъэгъу зэошхом хэлэжыагъэхэм ащыщхэм ясурэтхэр, нэмыкълхэр тилагъэх. Мафэ къэс нахэ зезгъэушъомбгъуэ илээсипшлым къыкълотл унэ псау музейеу ыубытыгъагъ. Нахэ чъэпхыгъалохэр, илээситф-блы зыныбжэхэр музейеу шырагъаджэщыгъэх, експонатхэр къарагъэлэгъухэзэ адыгэ лъэпкъым ишэн-зэхэтыкълэхэр, итарихъ, икультура къафалуатэгъщыгъ. Адыгэм имызакъоу, урыс культурам епхыгъэхэри мьмакълэу музейеу члэлъыгъэх.

Кълэцъыкълухэр експонатхэм нэлуасэ афэтшылэ зыхьукълэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэм яшэн-зэхэтыкълэхэр, ящылэкълэ-псэукълэ зыфэдэр икълэу алъыдгъэлэгъэсыным тпалыгъ. Музейеу члэлъхэр зэхэпхьэгъэ (комбинированнэ) егъэдженхэм ащыдгъэфедэщыгъэх. Пкъыгъом ехьыллагъэу кълэлэпум къылуатэгъщыгъ, етланэ кълэлэцъыкълухэм ордэхэр къало-

чыбэ ашлогъэшлэгъонэу къыткълэрыхьагъ, яеплъыкълэхэр къызыдатхэщт тетрадэу тиланэ тельым гушылэ дэхабэ къытфыдагъагъ. Комиссиет тилофшлагъэ осэ ин къыфишлэ ятлонэрэ степень зилэ Дипломымрэ шлухьафтынэрэ къытфигъэшъошэгъагъэх.

Тизэлукълэгъухэр

Шуныгъэ-гъэсэнныгъэм кълэцъыкълу ыгъыплэм ипашэ мэ-

щтыгъэх, усэхэм къаджэщыгъэх, къашьохэр къашыштыгъэх. Ащ фэдэ занятиехэр сабийхэм ашлогъэшлэгъоныгъэх, гуахэо ахагъуатэгъщыгъ.

Музейеу члэлэ пкъыгъо пстэури тилофшлэн шыдгъэфедэщыгъ. Нахьыбэу ахэм шлуагъэ къарагъэхьыным, хэшылкълэ фырилэным фэшлэ, кълэлэпум хэм зэдэгущылэгъу зэфэшъхьафхэр адэсшылэгъэх.

1996-рэ илээс. Ионыгъо мазэм «Бжыхьэм итынхэр» зыфиорэ къэгъэлэгъонэу къалэм шызэхашагъэм тимудей хэдгъэлэгъагъ. Хьылэгъэщэ автомашинэм ишыхьагъэу тизэкспонатхэр пчэдыжыкълэ жьэу къэлэ паркым тшагъэх. Силофшлэгъухэм ямызакъоу, сиунагъо исхэри сикъусэхэу зэлстэури дахэу зэдгъэфагъэ. Онджэкълым адыгэ къое гъэгъугъэхэр тельыгъэх, шыуан лъакълэм шыуаныр тетэу ащ ычлэгъ члэгъыгъ, адыгэ ланэм къалмыкълэим шцламэр игъусэу тетыгъэх. А уахьтэм гушлуагъорэ гушлуагъэрэ сыгу шыхьагъэр бэ. Паркым зыщызгъэпсэфынэу, къэгъэлэгъонхэм яплъынэу къекълотлагъэхэм ащы-

29-м, 1978-рэ илээсым ар тикълэцъыкълу ыгъыплэ къэкълотлагъэ ыкълэ ащ къышегъэжыагъэу илээс къэси, шэны зэрэтфэхьугъэу, къедгъэблагъэщыгъ. Джэжъфарэ а лъэхъаным кълэлэцъыкълумэ апае анахэ тхэрэмэ ащыщыгъ. Итхыгъэхэр гурылогъошлэхэу, къэлогъошлэхэу, сабийхэр агъэчэфхэу, шэн-хэбзэ дахэхэр, зэфэныгъэр, шъхьэкълэфэныгъэр, гукълэгъур ахэлъы хьунхэу ары зыфэгъэхьыгъагъэхэр. Тизэлукълэгъухэм яхьыллагъэу Джэжъфарэ иусэхэр, ипсэсэ цыкълухэр сабиймэ зэрагъашлэгъыгъэх, иусэмэ атыхыгъэу сурэт зэфэшъхьафхэр ашылэгъэх. Кълэлэцъыкълумэ апае тхылгъэу къыдигъэкълыгъэхэр зэкълэ тилагъэх, ежыри кълэлэцъыкълу ыгъыплэм къагло къэс кълэу ытхыгъэхэр къыздихьыщтыгъэх, ахэм къаджэщыгъ.

Зэлукълэгъухэр илээс къэси нахэ игъэкълотыгъэу, нахэ гъэшлэгъонэу зэрэтшылэгъэх тпалыгъ. Ны-тыхэри, «Картонтарэм» илэшъхьэтетхэри а зэлукълэгъухэм ахэлажэщыгъэх. Ежэ Джэжъфари ащ фэдэ зэлукълэгъухэм гуахэо ахигуагъэщыгъ. Сабиймэ ахэсэу сурэтхэр ттырахыщтыгъ. Усакълэм кълэлэцъыкълумэ апае тхылгъэу къыдигъэкълыгъэхэр зэкълэ тилагъэхэм, анахэ дгъашлэгъэхэр тикълэцъыкълу ыгъыплэ къызыкълотлэ ежэ ылапэ кълэдагъэу къытитыщыгъэхэр арых. Ахэр «Дедушкина внучка», «Новый дом», «Подарок к дню рождения», «Тихое блэ кълэхэр» — мы тхылэ цыкълур анахэ дгъэлэгъагъэмэ ащыщ. 1994-рэ илээсым Джэжъфарэ илээс 70-рэ зэрэхьугъэм фэгъэхьыгъэ зэхэхэ гъэшлэгъонэу тшыгъагъэм къыщытитыгъагъ. Ащ дэжыкълэ Адыгэ телевидением илофшлэгъу Хьабэхэу Нурыет къэтынэу зехишагъэм Джэжъфарэ фэгъэхьыгъэу тикълэцъыкълу ыгъыплэ зэлукълэгъоу шызэхатхэхэрэм игъэкълотыгъэу сакъышытегушылэгъагъ.

Гъэшлэгъон дэдэу хьугъагъэ Цуекълэ Джэжъфарэрэ Кълэргъ Юрэрэ тикълэцъыкълу ыгъыплэ къызыкълотлэм. Нэбгыригълум здырагъаштэу зым гушылэхэр иехэу, адрэм ордэдышъом ахэр рильхьагъэу пщынэм къыригъалоу, тикълэцъыкълухэм къыдао зэхьум, бгъуитлукълэ гуахэо дгъотыгъэ. А зэлукълэгъур анахэ гъэшлэгъон къэзышылэгъэмэ ащыщ Кълэргъ Юрэ игъусагъэхэу Мь-

шъэ Анзауррэ Еутых Рузанэрэ зэрэхэлэгъагъэхэм. Ордэдыло цыкълухэу республикэ зэнэкълэу илауреатхэм тикълэцъыкълу ыгъыплэ ордэ къышаогъагъ ыкълэ Кълэргъ Юрэ кассетэ псау иорэдхэр тетхагъэхэу шлухьафтынэу къытитыгъагъ.

Джырэ нэс ащ фэдэ зэхамышагъэу адыгэмэ яилгъэсикълэ гъэтхапэм и 22-м тикълэцъыкълу ыгъыплэ шыхэдгъэуэфыкълэу итхыгъагъ. Мэфэкълэу тшыным ыпэкълэ а мафэм ехьыллэгъэ тхыгъэхэр зэдгъэгъотыгъэх, ахэр Мэрэтыкълэу Къасим, Цуекълэу Нэфсэт зиехэр. Къуекълэу Налбый ащ къыхэдгъэлэгъагъ. Тхыгъэу мы мафэм ехьыллагъэу шылэр зыгъуогъом, мэфэкълэу зэрэкълотт сценариеу зэхэзгъэуцуи 1996-рэ илээсым къышегъэжыагъэу илээс пэпчэ мэфэкълэу хэдгъэуэфыкълэщтыгъэ. Къуекълэу Налбый ныбджэгъушлу къытфэхьугъэу тикълэцъыкълу ыгъыплэ къедгъэблагъэщыгъэ, итхыгъэхэм ылапэ акълэдагъэу къытитыщтыгъэ. Кълэлэцъыкълухэм Налбый иусэхэм атыхыгъэу пычыгъохэр къагъэлэгъагъоштыгъэ, иусэхэм атыхыгъэу сурэт гъэшлэгъонхэр сэмэркълэу шылкълэу ахэлъэу ашылэгъэх, ежэ Налбый ащ фэдэ сурэтхэр шлухьафтынэу еттыщтыгъэх. Ащ фэдагъэх иусэхэу «Атакъэмрэ къахьэмрэ», «Пчэн бжэжъуиблир», нэмыкълхэри. Зэлукълэгъу горэм ыуж Налбый тикълэцъыкълу ыгъыплэ къэкълотлагъэ режиссерэу Адыгэ телевидением лотф шызышлэгъэх Мэрэтыкълэу Казбек игъусэу. Ащ дэжыкълэу поэтым къыситыгъагъ гъэзетэу «Адыгэ макълэм» игуадзэу кълэлэцъыкълумэ апае къыдигъэкълэу тикълэцъыкълу ыгъыплэ члэс пшгъэшъэжыеу Анжелэ Налбый иусэу «Пчэн бжэжъуибли» зыфиорэм тыхыгъэу сурэтыр зырытыр гонопарэу сомэ 20 игъусэу. Кълэлэцъыкълумэ ар зэрэшлогъэшлэгъоныгъэр! Ащ ыуж Налбый къысылуагъ Мэрэтыкълэу Казбек тикълэцъыкълу ыгъыплэ адыгабзэр зэрэщызэрагъашлэрэм ехьыллагъэу, тимудей, тизэлукълэгъухэр хэтэу фильм зэхигъэуцонэу зэрэфар. Сэри лэшэу сипопагъэ ащ фэдэу тилофшлагъэ уасэ къызэрэфышлырэр. Ау, гукъао нахэ мышлэми, дунаир къызоокълэ а лотфгъоу гъэшлэгъоныр дгъэцэкълэу игъо тифагъэп.

Композитор цлэрылоу Нэтхьоу Джанхьот, зэльашлэрэ ордэдылоу Шъэожэ Розэ, искусстведэу Татьяна Суховау зэгъусэхэу тикълэцъыкълу ыгъыплэ къедгъэблагъэхэ концерт гъэшлэгъон сабиймэ къатыгъ ыкълэ музыкълэм ехьыллагъэу къадэгущылэгъэх. Етлани Джанхьот ыпхьоу Мари-нэ игъусэу тикълэцъыкълу ыгъыплэ къэкълотлагъэх. Ордэ дэхабэ ятэрэ ыпхьурэ къалуагъ, пщынэм къеуагъэх, фортепьянэу залым члэтыр агъэжыныгъыгъ. Сабыеу ядэлугъэхэр лэшэу рэзагъэх. Ежэ сабийхэм Джанхьот иорэдхэр къалуагъэх.

ЦИКЪЛУ Бэл.

АР-м народнэ гъэсэнныгъэмкълэ изаслуженнэ лотфшлэ, егъэджен лотфым иветеран.
(Джыри къыкълэтыкълотт).

Зэхэзышагэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лэпкь ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъеп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛБЭ Русьлан

Редактор
шхьалэм
игуадзэр —
пшгъэдэкIыж
зыхьырэ
секретары
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшгъэдэкIыж
зыхьырэ
секретары
НЭПШЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зидэщылэр:
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыж зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиоэкътын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэлоры-
шIанIэ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268
Пчъагъэр
4285
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1651

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыгъ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ия 20-рэ ИЛЭЭС ФЭГЪЭХЫГЪ

Адыгеим и
Къэралыгъо
Академиче-
скэ лэпкь
къэшъокIо

ансамблэу «Налмэсым» иконцертхэр тикъуаджэхэм,
район гупчэхэм ащэкIох. Адыгэ Республикэр илээс 20
зэрэхьурэм пчыхъэзэхыхьэхэр фэгъэхыгъэх.

«Налмэсыр» тикъуаджэмэ

ашцэуджы

бэныгъэ ахэлъэу тиартистхэр къа-
гъэкIотэжыгъэх. «Джыри шъу-
къакIу бэ тешъумыгъашIэу», къа-
ралуагъ.

Бэдзэогъум и 2-м «Налмэсым-
рэ» Красноярскэ и Къэралыгъо
Академическэ къэшъокIо ансам-

блэу Годенкэм ыцIэ зыхьырэмрэ
зэгъусэхэу Мыекьюапэ концерт
къыщатышт. Мэкьюогум и 26-м
«Налмэсым» ипчыхъэзэхыхьэ Пэ-
нэжыкьюае щыкIошт.

Сурэтым итыр: «Налмэсыр»
мэуджы.

Мухьамэд. — Лэпкь искусствэр
зышIогъэшIэгъонхэр нахьыбэ зэ-
рэхъухэрэм тегъэгущIо.

Тимылгъапкъэгъухэр зыдэс псэ-
упIэхэм концертхэр дэгъоу зэра-
щыкIуагъэхэр тиартистхэми къыт-
фалотагъ. Урысхэм, къэндзалхэм,
фэшъафхэм тилъепкь къашъохэр
ашIогъэшIэгъоных. Адыгэ шъуа-
шэхэм ядэхэгъэ нэм фэмылгыхэу,
гум хакIэхэу алыгътэ. Къашъом
псэ къыпагъакIэзэ артистхэр пчэ-
гум къызичэразэхэкIэ залым чIэс-
хэр Iэгу зэрэтеохэрэм дакIоу, гу-
шIом зэльештэх, мэфэкI тхьагъо
къякIугъэу алыгътэ.

«Налмэсым» ипчыхъэзэхыхьэу
гъубджым Красногвардейскэ щы-
кIуагъэм къоджэ гъунэгъумэ къа-
рыкIыгъэхэри еплъыгъэх. Концер-
тыр къызаухым бысымхэм гугъэ-

— Афыпсыпэ, Адыгэкъалэ,
Еджэркъуае, Кошхьаблэ, Джаджэ,
Гъобэкьюае, Аскъэлае, Красно-
гвардейскэ тиконцертхэр ащыкIуа-
гъэх, — еIо «Налмэсым» идирек-
торэу, Урысыем изаслуженнэ ар-
тистэу, Адыгеим инароднэ артистэу
Бэстэ Азмэт. — Мы мэфэ благъэ-
хэм ансамблэр Очэпшыерэ Пэнэ-
жыкьюаерэ ащылэшт.

— Урысыем тыхэтэу Адыгэ
Республикэм икъэралыгъо гъэпсы-
кIэ зэрэпытэрэр, мамырэу тызэрэ-
псэурэр, шъолъырхэм адытилэ зэ-
пхыныгъэхэр зэрэлъыдгъэкIуагъэхэр
тикъашъохэмкIэ пчыхъэзэхыхьэхэм
къащытэгъэлагъо, — игу-
шысэмэ ташегъэгъуазэ «Налмэ-
сым» ихудожественнэ пащэу, Уры-
сыем изаслуженнэ артистэу,
Адыгеим инароднэ артистэу Къулэ

ИСКУССТВЭМ ИЩЫФ ЦIЭРЫПОХЭР

Нэплъэгъум къыубытырэр — тарихь

Урысыем ифотхудожникхэм я
Союз ыкIи Адыгэ Республикэм ифо-
тохудожникхэм я Союз игъэлоры-
шIанIэ ахэтэу Ирина Кинос творче-
ствэм зыпылтыр илээс 20 хъугъэ.
Ащ фэгъэхыгъэ сурэткъэгъэлэ-
гъоных Мыекьюапэ къыщызэлъахыгъ.

Къэгъэлэгъоным икъызылұхын ехьылIэгъэ
зэхыхьэм къыщыгушылагъэх сурэтышI ыкIи ар-
хитектор цIэрылоу Бырсыр Абдулахь, КъокIы-
пIэм щыпсэурэ лэпкэмэ я Къэралыгъо музей
икъутамэу Мыекьюапэ дэтым илофышIэу Хъо-
кIо Ларисэ, Мыекьюапэ иадминистрации куль-
турэмкIэ игъэлорышIанIэ щылэжхэрэ Ирина
Варакутэ, АР-м лэпкь культурэмкIэ и Гупчэ
иофышIэу Юлия Пангани, И. Кинос ыгъэ-
сагъэмэ ащыщэу Дмитрий Войновыр, АР-м
ифотхудожникхэм я Союз итхьаматэу Арка-
дий Кинос, нэмыкIэхэри.

Сурэттеххэм ямыекъопэ клубэу «Лэгъо-На-

къэм» илээси 10 хъугъэу Ирина Кинос пэщэ-
ныгъэ дызэрехьэ. Илээс 20-м къыкIоцI узэхъо-
псэн плъэкIышт къэгъэлэгъонон 50 фэдизмэ
ахэлэжыагъ. Ащ тырихыгъэ сурэтхэр хэгъэгуй
10-м ехъумэ къащагъэлэгъэуагъэх. Бразили-

ем, Индием, Испанием, Шотландием, Фран-
цием, Польшэм, нэмыкIэхэми И. Кинос ису-
рэтхэр ащалэгъугъэх. Къыблэ шъолъырым
2009-рэ илээсым зы сурэттехым илофшIагъэ
къызыщыхахым, И. Кинос ары зыцIэ къыра-
луагъэр. «Жъуагъохэм ясурэткъэгъэлэгъуапIэ»
зыфилоу Москва щыкIуагъэм, Ростов-на-Дону,
Бразилием, фэшъафхэм щытхуцIэхэр къа-
щыдихыгъ.

Сурэттехым нэгъэупIэпIэгъум ыльэгъурэр
тарихьым къыхигъэнэн, цIыфмэ алгыгъэлэсын
ельэкIы. Гурыт еджапIэр къэзыухыгъэхэм ягу-
шысэхэр сурэтхэмкIэ къырилотыкIыхэу,
ошхэу къещхьэрэм игъуантIо чыгъ къутамэм
къыщылыдэу, къушъхьэпсым итеплэ, нэф-
шъагъом, пчэдыжъ тыгъэм огуз къызэригъэнэ-
фырэм, нэмыкIэхэм сурэттехым уасэ афишIын
зэрильэкIыгъэм уазыльплъэкIэ, И. Кинос
укIырыплъы пшIоигъо охъу, сурэттех цIэры-
ломэ ахэлэжыгъ.

Сурэттым итыр: ХъокIо Ларисэ ыгу къы-
делэу Ирина Кинос фэгъушIо.

ФУТБОЛ. ЯТIОНЭРЭ КУПЫР

Къэзыхьырэр нахьыбэкIэ мэгузгъэ

«Зэкъошныгъ» Мыекьюапэ — СКА Ростов-на-Дону — 3:1.
Мэкьюогум и 21-м Мыекьюапэ щызэдешлагъэх.
Зезышагъэхэр: Л. Верилидзе, Т. Тибилев — Владикавказ,
Ю. Къошк — Шытхьал.
«Зэкъошныгъ»: Меланченко, Абаев, Казаков, Кравцов, Пис-
кунов, Датхужь, Василькин, Хьабэчыр, Лучин (Джигоев, 77),
Къулэ (Нартиков, 54), Аппай (Къошк, 83).
Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Аппай — 4,82, Василь-
кин — 39, «Зэкъошныгъ». Потешкин — 55, СКА.

Пчъагъэр 2:1 зэхъум ешIэгъур зы-
хьыштыр къэшIэгъошIугъэп. Хьа-
кIэхэр нахьыбэрэ апэкIэ къылгыхэу
фежыагъэх. «Зэкъошныгъэм» икы-
лэпчъэбгыкью Iэгуаор къызыте-
фэм тимыгъэгумэкIыгъэу тIорэп.
Тифутболистэу Сослан Джигоевыр
гупчэм итэу ухъумакомэ янэплэ-
гъу икыгъ. Iэгуаор къызылэклахьэм

псынIкIэу исэмэгубгъукIэ ытыгъ.
Аппай Хьызыр Iэгуаом псынIкIэу зэ-
рэлъыгъагъэм ишIуагъэкIэ ухъума-
кIор ыуж къынагъ. Хьызыр Iэгуаор
къымыгъэгъуоу изакъоу кълэпчъэ-
Iутэу Александр Афанасьевым
екIугъ. Лъэшэу ар зэогъэ Iэгуаор кълэ-
лапчъэм ихьагъэ щычэрэгъугъ — 3:1.
СКА-р гуIэм хэтэу тикъэлапчъэ за-

улэрэ къекIугъэми, а мафэм дэгъоу
ешIэгъэ Станислав Меланченкэм
шIокIын ыльэкIыгъэп.

Пресс-зэIукIэр

— Апэрэ такыкь 45-м «Зэкъош-
ныгъэр» СКА-м нахь дэгъоу ешIагъ,
къэлапчъэм Iэгуаор дидзэнэу, анахь
макIэмэ, гъоогъуитфэ амал илагъ.
Гупчэм щешIэхэрэ тухъумакомэу
Потешкинымрэ Горбачевымрэ та-
гъэрэзагъэп, хэукъоныгъэхэр ашIы-
штыгъэх. Гупчэм ит тифутболистхэ-
ри къэсыубыштых. ЕшIапIэм щыба-
нэщтыгъэхэп, Iэгуаор къызылэкла-
гъэхьаным фэшI зыфэгъэгъэгъэ фут-
болистхэм апэууштыгъэхэп. ЯтIо-
нэрэ такыкь 45-м СКА-м иешIакIэ
зэблихъун ыльэкIыгъ, ау зэ нахь къэ-
лапчъэм Iэгуаор дидзагъэп. «Зэ-
къошныгъэм» теклоныгъэ къызэрэ-
дихыгъэм фэшI сыфэгъушIо, ешIэкIэ
дэгъу къыгъэлэгъуагъ, — къыти-
луагъ СКА-м итренер шхьалэу
Игорь Ханкеевым. — ЫпэкIэ дэгъоу
шешIэн зыльэкIышт футболист
тищыклагъ. Мыгъэ пшъэрыл ин ти-
Iэп, апэ ит командэхэм ащыщ ты-
хъун тлъэкIыштэу сыгугъэрэп.

— СКА-р командэ дэгъу, ешIэгъур
къызэрэшIотхыгъэм фэшI зэкIэ ти-
футболистмэ тафэраз. Теклоныгъэр
«Зэкъошныгъэм» къызэрэдихыштыр
зысшIагъэр я 94-рэ такыкьыр ары,
лъэшэу сыгумэкIыштыгъ. «Зэкъош-
ныгъэм» иешIакIэ шIэхэу къыгъоты-
нэу тэгугъэ, — къылуагъ тикоман-

дэ итренер шхьалэу Кобл Анзор.

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр:
«Олимпия» — «Энергия» — 2:1,
«Ангшит» — «Динамо» — 2:1,
«Биолог» — «Алания-Д» — 2:1,
«Ротор» — «Мэщыкью» — 5:0,
«Дагдизель» — «Торпедо» — 0:1,
«Фаюр» — «Митос» — 1:3, «Таган-
рог» — «Астрахань» — 1:4, «Кав-
казтрансгаз» — «Славянский» — 2:1.

Чыплэхэр

зэтэгъапшэх

1. «Торпедо» — 21
2. «Ротор» — 18
3. «Славянский» — 18
4. «Астрахань» — 17
5. «Динамо» — 15
6. «Митос» — 14
7. «Олимпия» — 13
8. «Алания-Д» — 13
9. СКА — 12
10. «Мэщыкью» — 12
11. «Энергия» — 12
12. «Биолог» — 12
13. «Кавказтрансгаз» — 12
14. «Зэкъошныгъ» — 11
15. «Таганрог» — 10
16. «Дагдизель» — 7
17. «Ангшит» — 6
18. «Фаюр» — 6.

Я 10-рэ ешIэгъухэр мэкьюогум
и 28-м зэхаштэштых. «Зэкъошны-
гъэр» Ставрополь щыIукIэшт чы-
плэ командэу «Динамо».

НэIубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.